

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Rusya'da Komünistler Ne İstiyor?

Dünden Bugüne

Kısa Bir Bakış

Rusya Federasyonu Komünist Partisi Programı

Engin Erkiner - Doğan Göçmen

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

AYRAÇ

Rusya'da Komünistler Ne İstiyor?

Dünden Bugüne Kısa Bir Bakış

Rusya Federasyonu Komünist Partisi Programı

Rusya'da bir şeyler oluyor. Pek fazla "beklenmeyen" şeyler. Kesin olarak tarihe "gömüldüğü" iddia edilen bir "olgu"nun hayaleti dolaşıyor ortalıkta. Hayalet bedenini yeniden inşa ediyor. Bu "bazılarının" hiç hoşuna gitmiyor. Bu yüzden madalyonun bir yüzü gösteriliyor çoğunlukla. Oysa madalyonun "öteki" yüzü, Rusya'daki gelişmeleri daha iyi anlatıyor.

Bu kitap, "öteki" yüze ışık tutmaya çalışıyor. Rusya'daki gelişmeleri gerçekten anlamak isteyenler, bu yüze dikkatle bakmalıdır.

ISBN 975-8087-05-03

9 789758 087051

RUSYA'DA KOMÜNİSTLER NE İSTİYOR?

Ayraç Yayınevi
Konur Sok. 14/2
06650 Kızılay - ANKARA
Tel: (0312)418 22 63

RUSYA'DA KOMÜNİSTLER NE İSTİYOR?

Hazırlayanlar:
Engin Erkiner - Doğan Göçmen

Araştırma - İnceleme: 03

© AYRAÇ YAYINEVİ

ISBN 975-8087-05-3
Birinci Baskı Mayıs 1996

Kapak Tasarım:
Halit Ataseven

Dizgi:
Şubat Ajans

Baskı:
Matsa Basımevi
ANKARA

RUSYA'DA KOMÜNİSTLER NE İSTİYOR?

Hazırlayanlar:

ENGİN ERKİNER - DOĞAN GÖÇMEN

Ankara 1996

İÇİNDEKİLER

Sunu	5
Dünden Bugüne: Kısa Bir Bakış.....	9
Rusya Fedarasyonu Komünist Partisi Programı.....	57

SUNU

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği, Birleşik Devletler Topluluğu ya da Rusya. Dünya tarihinde, üzerine bu kadar çok ve bu kadar farklı söz söylenen çok az ülke ve süreç vardır. Özellikle SSCB dönemi, "cennet" in bu dünyada kuruluşu olarak da nitelendirildi, en kötü "cehennem" in kuruluşu olarak da. 1917 Ekim Devrimi'yle açılan perde, yaklaşık 70 yıl sonra kapandı.

Tarih, bir tiyatro sahnesi değildir. Perde kapanışlarında ortalığı, neredeyse her zaman, alkış sesleri değil, ıslık ve yuhalama sesleri kaplar. İşçi devletinin kurulma ve dünyanın en büyük güçlerinden biri olma gösterisinin kendisi ve gösterinin hem yönetmeni hem de baş aktörü olan komünistler de böyle bir uygulamaya maruz kaldı. Gösteri çok parlaktı, bu yüzden herkes onu değerlendirmek zorunda kaldı. Fakat bu değerlendirme çabası, koşullanmışlıkla birlikte gitti. Yapılmış politik tercihler, sürece yönelik bilgilerin çoğunlukla ikinci, üçüncü ellerden gelmesi, dünyadaki kutupluluktan kaynaklı "soğuk savaş" yaklaşımının ürettiği manipölasyonlar v.s., bütün bunlar, gelişmelerin büyük bir önyargıyla ele alınmasına yol açtı. Hele perdenin trajik kapanışı, sosyalist sistemin çözölüşü, insanlığın geleceğine yönelik zengin deneyimler içeren bir sürecin, tarihte yenilenlerin başına hemen hep geldiği gibi, tümüyle reddedilmesi eğilimini egemen kıldı.

Tek kutuplu dünyaya geçiş, tarihin ve ideolojinin sonunun geldiği görüşünün güçlenmesine (bundan, sosyalizmin ve sosyalist ideolojinin sonu anlaşılmalıdır, yoksa tarihin ve ideolojinin sonunun geldiği görüşünün bizzat kendisi, statükonun savunulması so-

nucuna çıkan ideolojik bir yaklaşımdır), Yeni Dünya Düzeni denen olgunun gündeme gelmesine yol açtı. Başlangıçta, eski sosyalist ülkeler de dahil, dünyada, artık "barış" ve "mutluluk" çağının geldiği yönünde yükselen umut, insanlık tarihine oranlandığında kısacık bir sürede yıkılmaya yüz tuttu. Azalmak bir yana, yenileri eklenen vahşi savaşlar, eski sosyalist ülkeler insanların kapitalizmle yaşamaya başlayınca altüst oluşları, artık "rakip" kalmamasının cesaretlendirdiği kapitalizmin, bütün dünyada, hatta gelişkin ülkelerde bile "sosyal devlet" olgusunu reddetmesi başta olmak üzere birçok etken, YDD'ne yönelik kuşku ve ondan yüz çevirme eğilimini güçlendirdi.

Bütün eski sosyalist ülkelerde kapitalizmle kucaklaşma, bu ülkeler insanların, kısa sürede irkilme ve tepkilere yol açtı. Son seçimlerde alınan sonuçlar, bu ülkeler kamuoyundaki gelişmeleri oldukça iyi gösteriyor. Okuyucu bu bilgilerle kitabın içinde karşılaşacak.

En çelişkili ve sıcak süreç, Birleşik Devletler Topluluğu (Rusya) içinde yaşanıyor. Kısıtlanmış, yaralı bir dev ayağa kalkmaya çalışıyor. Devlin silkinişi, bütün dünyayı etkileme potansiyeli taşıyor. Rusya'da geniş yığınlar, başlangıçta yaratılan ve onların büyük çoğunluğunu etkisi altına alan, kapitalizme geçince her şeyin daha iyi olacağı yaklaşımını terk etmekte, hızla eskinin daha iyi olduğu görüşüne yönelmektedir. Bu eğilimin ortaya çıkmasında en büyük rolü, derin politik tahliller değil, halkın günlük yaşamda karşı karşıya kaldığı "gerçekler" oynamaktadır. "Süper Güç" diye nitelendirilen, geniş sosyal hakların bulunduğu bir ülkeden açlığın tadıldığı bir ülkeye dönüşüm, tepkilerin yükselmesine kaynaklık ediyor.

Bütün bunlar, 16 Haziran'da yapılacak başkanlık seçimine doğru tansiyonu yükseltiyor. İki aday çekişiyor: Batı ve Rusya içinde onu savunan güçlerin desteklediği Boris Yeltsin ve çeşitli komünist grupların birleşerek oluşturduğu Rusya Federasyonu Komünist Partisi'nin adayı Gennadiy Zyuganov. "Demokrasi" yanlısı Batı, seçimle oluşturulmuş parlamentoyu topa tutan Yeltsin'i, "reformlar"

(ne pahasına olursa olsun kapitalizmin yerleştirilmesini anlayın) yönünde çaba gösterdiği için destekliyor. Bu yüzden medya, asıl olarak Yeltsin'i öne çıkarıyor. Öte yandan, gücünü ülkesinin topraklarından alan komünistlerin ne dediği pek bilinmiyor. Oysa onlar, Aralık parlamento seçimlerinde en yüksek oyu aldılar. En üst eğitim düzeyindeki seçmenlerin oylarının en büyük bölümü onlara aktı. Oyları, büyük kent, küçük kent ve kırsal alanda dengeli bir dağılım gösteriyor. 500.000 üyeye (öteki partilerden on kat fazla) sahipler.*

Olgulara geniş bir açıdan bakıldığında, Rusya'daki gelişmelerin bütün dünyadaki dengeleri etkileyeceği ve bu gelişmelerin tek yönlü olmadığı açıkça görülüyor. Bu kitap, sürecin belki en önemli olan, fakat kolayca anlaşılabilecek nedenlerle üzerinden atlanmaya çalışılan yönünün öne çıkarılması için, kendi çapında bir katkı yapmak üzere çıkıyor. Rusya Federasyonu Komünist Partisi Programı, komünistlerin Rusya'nın sorunlarına bakışı ve umutlarını yansıtıyor. Araştırmalarımız sonucunda programın, ancak Almanca çevirisini bulabildik. Bu durum, sosyalizmin çözülüşünün Rusya'yı "kapalı kutu" olmaktan çıkarmadığını, egemen ideolojik ve politik havaya "uygun olmayan" bilgilere ulaşmanın zorluğunu gösteriyor. Verilen bilgiler de, medyanın prizmasından kırılarak yansıyor. Çevirinin çevirisi olmasının risklerini göz alarak, yine de birinci elden olma özelliği taşıyan bu belgeyi okuyucuya ulaştırmayı çok önemli sayıyoruz. Programın çevirisini, Doğan Göçmen yaptı. Engin Erkiner, yaklaşık on yıllık bir süreci özetliyor. Bunun, programın anlaşılmasında önemli bir rol oynayacağını düşünüyoruz.

Bu kitabın, bilgi eksikliğinde bir boşluğu dolduracağına inanıyoruz. Elbette, çok büyük bir boşluk gene kalacak. Bu açık, umarız bizim ve başkalarının çabalarıyla önemli oranda kapanır.

AYRAÇ

* Seçimlerle ve üye sayısı ile ilgili bu bilgiler, The Guardian gazetesinin 20 Nisan 1996 tarihli Weekend ekinden alınmıştır.

Dünden Bugüne: Kısa Bir Bakış

Engin Erkiner

Zor yıllardı. 1989-1994 zor yıllardı. 1989'da Duvar gitti. Duvar'ın övünülecek yanı yoktu, ama bir simgeydi o. İnsanlık için düşünülebilecek her şeyin en iyisini istemekle yola çıkmış, yapmaya çalışmış, daha fazla özgürlüğe doğru gittiğine inanırken Duvar'la simgelenmiş bir sosyalizm. Duvar'ın gidişinin ardından onun da inanılmaz hızda çöküşü geldi. Öyle bir hızdı ki bu, en amansız düşmanları bile şaşırdılar. Dünyanın büyük bir kargaşaya düşeceği korkusuyla, çöküş hızını yavaşlatmaya çalıştılar. Dünyayı birkaç kez yok edebilecek nükleer bir güç çöküyordu ve herkes altında kalabilirdi. Glasnost ve Perestroyka'nın yıkıma götürdüğü artık belli olmuştu. 1991'deki "darbe"nin ardından SSCB de bitti. Aslında SSCB, yıkılmadan önce büyük oranda zaten bitmişti ve "Gorbaçov şov" ile var gibi görünüyordu.

"Yeni Dünya Düzeni", daha SSCB yıkılmadan gündeme yerleşmişti. İnsanlık barış çağına giriyordu, sistemler arasındaki çatışma ve farklı ideolojiler yerini uyum ve tüm insanlığı ilgilendiren sorunların çözümü çabasına bırakıyordu. Öyle söylenmiyordu ama sonuç ona varıyordu: Sanki dünyadaki her çeşit kötülük sosyalizmden kaynaklanıyordu. Emperyalizm, sosyalizm olduğu için böyleydi. Sosyalizm ortadan kalkınca geleceğin daha iyi olacağına inanılmasının başka anlamı da yoktu. Bu dönemi en

iyi, zamanın ABD Başkanı George Bush'un giydiği dünya haritalı ceket anlatır.

1991'deki Körfez Savaşı YDD'ni sarsan ilk olaydı. Yine de büyük bir etkisinin olduğu söylenemez. Büyük bir savaş vardı ama Saddam'ın savunulacak hiçbir yanı yoktu. Bu savaşın sıradışı bir olay olduğu ve YDD'nin özelliklerini göstermediği pekala savunulabiliyordu. YDD'nde emperyalizmin saldırgan özünün daha fazla ortaya çıkacağını savunanlarla tersi görüşte olanlar yönünden Körfez Savaşı önemli bir değişim yaratmadı. Herkes yerini korudu.

Bu yıllarda eski sosyalist ülkelerde olanlar, YDD'ne sürekli güç veriyordu. YDD'nin başka bir yönü de, "serbest pazar ekonomisi"ne kesin inançtı. Özelleştirme, yabancı sermayeye açılma ve bunlarla birlikte her alanda gelişecek olan özgürlük, başlangıçta bazı zorluklar yaşanacak olsa da, sonunda herkesin (aynı oranda olmasa da) zengin ve mutlu olmasını sağlayacaktı. Rusya, Macaristan, Çekoslovakya ve Polonya gibi ülkelerin sanayide dünya standartlarının gerisinde olmalarının başlıca nedeni sosyalizmdi. (Bunların dışındaki ülkelerle pek ilgilenilmediği söylenebilir. İlgi, sosyalizm yıkılıncaya kadardı. Arnavutlar ve Yugoslavlar zaten Avrupalı sayılmazlardı. Bulgaristan, eskiden beri Slavlara yakındı ve tarihsel gelişimi her zaman Rusya'dan kuvvetle etkilenirdi. Romanya'ya ise Fransa dışında ilgi gösteren neredeyse yoktu).

Sosyalizm Rusya'nın yeterince gelişmesini engellemiş, bu büyük ve zengin ülkenin kendi geleneklerine yabancılaşmasına neden olmuştu. II. Dünya Savaşı sonlarında Kızıl Ordu'nun Doğu Avrupa ülkelerine girmesi, aynı tarihsel geriliğe onların da düşmesine neden olmuştu.

Kapitalizm (bunun yerine "serbest pazar ekonomisi" deniliyordu) bütün kurumları ve uygulamalarıyla bir an önce ülkede yerleştirilmeli, gerekli "şok tedavi", bedeli ne olursa olsun hemen uygulanmalı ve böylece ülke ve halk kısa sürede hızlı gelişme yoluna girmeliydi.

Bu görüşlerin, Dünya Bankası ve IMF'yle ya da ABD ve Batı Avrupa ülkelerinin yöneticileriyle, eski sosyalist ülkelerdeki bir bölüm aydın ve bürokratla sınırlı olduğu düşünülmemelidir. Basın ve TV, bu görüşlerin özellikle reklamını yapıyordu ve halkın önemli bir bölümü de bunlara inanıyordu.

Sosyalizm, kapitalizmi ortadan kaldırmak için önce iktidarı ele geçirmek zorundadır. Hemen ardından, nasıl bir ekonomik-politika uygulanacağı sorunu gündeme gelir. Yeni Ekonomik Politika (NEP) mı, yoksa ileri sanayi öncelikli hızlı gelişme mi? Benzer bir durum, tersi için de geçerlidir. Kapitalizm yanlıları, eski sosyalist ülkelerde önce politik iktidarı ele geçirmişlerdir. SSCB'de ve Doğu Avrupa ülkelerinde, kapitalizmin gelişip belirli bir olgunluk düzeyine ulaşmasından sonra politik iktidarın el değiştirdiğini gösteren hiçbir gösterge yoktur. Tersine, yeni iktidar altında en önemli sorun; özel sermaye birikiminin çok yetersiz olması, dünyanın geri kalan bölümünde egemen olan kapitalizmin çeşitli kurum ve yöntemleri (girişimcilik, rekabet, mali sermaye oyunları vd.) ve altyapı eksikliğidir. [Geçerken belirtelim, kendisini sosyalist olarak tanımlayan bir iktidar altında kapitalizmin gelişmesi Çin'e özgüdür. Piyasa sosyalizmi yaşanmadan -ki öteki eski sosyalist ülkelerde bazı denemeler dışında yaşanmamıştır- sosyalist iktidar altında kapitalist gelişme (kontrollü kapitalizm olan NEP dışında) mümkün değildir.]

Eski sosyalist ülkelerin 1989-1991 sonrasındaki tarihini, kapitalizmi savunanların iktidarı altında sosyalizmden kapitalizme geçiş çabası oluşturur. Başlangıçta yöntem tartışması yoktu; daha doğrusu "şok tedavi" kısa sürede şok edici bir başarısızlıkla sonuçlanınca, bu görüşün yandaşı uluslararası finans kurumları, başarısızlığı şöyle açıklamaya çalıştılar:

"Tarihte, sosyalizmden kapitalizme geçişin örneği yoktur. Bu nedenle, değişik yöntemlerin denenmesi ve yanlışlar kaçınılmazdır."

Farklı bir iktidar altında farklı bir amaç için yaşanan benzer bir durum.

Devam etmeden önce, şu sorunun açıklığa kavuşturulması gerekir: Eski sosyalist ülkeler “şok tedavi”ye ihtiyaç duyacak kadar geri miydiler? Eğer öyle idiyse, özellikle 1945-1970 döneminde dünyada emperyalizmle denge oluşturmaları ve hatta sık sık ileri fırlamaları, inisiyatifi ele geçirmeleri nasıl açıklanabilir?

Birincisi; sosyalist blok, özellikle 1970'li yılların ilk yarısından başlayarak geride kalmaya başlamıştır. Bu geri kalış zamanla artmıştır. “II. bilimsel-teknolojik devrim” olarak da adlandırılan üretimde bilgisayar ve otomasyonun devreye girmesi, sosyalist ülkelerin ise bunu yapamaması, gittikçe artan bir gelişme düzeyi farklılaşmasına neden olmuştur.

İkincisi; sosyalizmden kapitalizme geçişte ilk adımın “şok tedavi” olması, yalnız yanılıyla açıklanamaz. Bu “tedavi”, emperyalizmin çıkarlarına da uygundur. Sosyalist altyapının kısa sürede ve olabildiğince tahrip edilmesi, ancak “şok tedavi” ile mümkündür. Emperyalistler, özellikle yıkılışın ardından gelen ilk yıllarda, komünistlerin yeniden iktidarı ele geçirmesi tehlikesinden çok tedirgindiler. Aslında böyle bir tehlike yoktu. Yıllarca iktidarda kalmış komünist partileri büyük bir hızla parçalanıyordu. Yüzbinlerce hatta milyonlarca üyeye sahip olmak, hemen hiçbir anlam taşımıyordu. İnsanlar yorgun ve umutsuzdu ya da düşmanın umuduna (kapitalizir) inanıyordu.

Tek örnek bile aydınlatıcıdır: 1991 yazında SSCB'deki “darbe teşebbüsü” sırasında çeşitli kentlerde birkaç gün Yeltsin için gösteri yapanların toplam sayısı, SBKP'nin o sıradaki üye sayısının onda birinden daha azdı. Ama yalnız onların sesi çıkıyordu.

Sosyalizmin en büyük düşmanları bile böyle bir çözülmeyi beklemediklerinden, çöküşün hızına inanamadıklarından işi daha garantiye almak istediler. “Şok tedavi” bu yönden emperyalizmin dönemsel çıkarlarına da uygundu. Başarısız da olmadılar. Şok tedavinin sonuçlarını birazdan rakamlarla göreceğiz, ama önceden kurumsal çürümenin en önemli örneğini verebiliriz: Şimdiki Rusya ordusunun önemli bölümünü oluşturduğu eski Kızıl Ordu.

Bu ordunun Çeçenistan'daki durumu ortadadır. Başarısızlık, sadece Çeçenlerin savaşıllığından ve kitle desteğinden değil, eski Kızıl Ordu'daki büyük çürümeden de kaynaklanmaktadır. İkinci rehine olayında görüldüğü gibi, kuşattıklarını çember içinde tutmayı bile beceremeyen bu ordunun "seçme birlikleri"nin, daha birkaç yıl önce dünyanın en güçlü ordusuna ait olduklarına inanmak gerçekten zordur.

Çeçenistan savaşı sırasında Rusya'da bulunan bir ABD hava generalinin gözlemleri ayrıca önemlidir: "Orduda sanki 1917 öncesi durum var; eksik malzeme, eğitimsizlik ve hatta bazen açlık. Bir Rus pilot, malzeme eksikliği nedeniyle ayda bir ABD'li pilotun yarısı kadar bile eğitim uçuşu yapamıyor. Pilotların Çeçenistan'da sivil halkı bilinçli olarak bombaladığını sanmıyorum. Hedefi bulmakta zorlanıyorlar."

Birkaç yıl öncesine kadar ABD karşısında bile caydırıcılık etkisi olan Kızıl Ordu pilotlarının "hedefi bulmakta zorlandıkları" doğrudur. Sivil hedeflere bilinçli saldırı gerçek bile olsa, konumuz açısından durum açıktır. Sovyet sosyalizminin güvenlik gereği en fazla geliştirdiği, titizlendiği kurum olan ordu bile birkaç yılda bu duruma gelmiştir.

Üçüncüsü; eski sosyalist ülkelerdeki sanayinin ve altyapının işe yaramadığı, dünya standartlarına uymadığı bir dönem yoğun olarak işlendi. Gazeteler, TV kanalları bu konuyla ilgili yorumlarla doluydu. Propagandanın bir bölümü insanları "şok tedavi"ye inandırmak içindi, ama sosyalist ülkelerin sanayisi (teknolojik yönden daha geri de olsa) bu kadar işe yaramaz mıydı?

Sosyalist ülkeler arasında en gelişmiş olarak kabul edilen Demokratik Almanya Cumhuriyeti, Birleşmiş Milletler tarafından dünyanın en gelişmiş 10. ülkesi kabul ediliyordu. Hem işe yaramaz bir sanayiye sahipti, hem de bu kadar gelişmişti!

Aslında bu belirlemelerin ikisi de doğrudur. Sosyalist ülkelerin büyük çoğunluğu, COMECON aracılığıyla kendi aralarında önemli bir işbölümüne yönelmişlerdi. Bu işbölümünün standart-

dartları dünyanın geri kalanından ayırıydı. Fiyatlar da apayrıydı. COMECON, kapitalist dünya pazarından ayrı bir pazar oluştuyordu.

Örneğin SSCB, (o kadar ihtiyacı olmadığı halde) Küba'nın tüm şeker ürününü dünyada geçerli olan fiyatın daha üzerinde bir fiyatla satın alıyordu. Bu "ticaret" kapitalist dünya pazarının ölçülerine uymazdı, onunla da anlaşılamazdı.

Eski sosyalist ülkelerin kapitalist dünya pazarıyla bütünleşmesi gündeme gelince, bu ülkelerdeki tüm kıstasların geçersizleşmesi kaçınılmazdı. Bu sanayinin kapitalist pazarda rekabet gücü yoktu, dolayısıyla da "işe yaramazdı."

Örneğin eski SSCB'deki bir kamyon fabrikası, o güne kadar iyi çalıştığı halde, COMECON için geçerli olabilirdi, ama dünyanın geri kalan bölümünde benzinli kamyon düşünülemezdi. En başta yakıt olarak masraflı, dolayısıyla ekonomik değildi.

-II-

Sosyalizmin yıkılmasından sonra yapılan ilk seçimleri genel bir kural olarak anti-sosyalist ve "şok tedavi" yanlısı olanlar kazandı. İki Doğu Avrupa Ülkesi (Macaristan ve Polonya) örneğiyle bunu açıklamaya çalışalım.

Macaristan'da 1990'da yapılan parlamento seçimlerinde başlıca partilerin oy oranı ve kazandıkları milletvekilliği oranı şöyledir:

Parti	Oy Oranı	Milletvekilliği oranı
Macaristan Demokratik Forumu	24.73	42.7
Özgür Demokratlar Birliği	21.39	23.6
Küçük Üretici, Tarım Çalışanları ve Mülk Sahipleri Partisi	11.73	11.4
Macaristan Sosyalist Partisi	10.89	8.5
Genç Demokratlar Birliği	8.95	5.4
Hristiyan Demokrat Halk Partisi	6.46	5.4
Macaristan Sosyalist İşçi Partisi	3.68	-
Macaristan Sosyal Demokrat Partisi	3.55	-

Macaristan'da milletvekilliği için yüzde 5 oy barajı bulunmaktadır.

Seçimlerden en gl çıkan iki parti, MDF ve DB, açıkça anti-sosyalist partilerdir. 1987'de kurulmuş olan MDF, programında; Avrupa ile bütünleşmeyi ve ulusal bir burjuvazinin oluşturulmasını savunmaktadır.

DB ve milletvekili çıkaran öteki partilerden Küçük retici, Tarım alışanları ve Mülk sahipleri ile Hristiyan Demokrat Halk Partisi ve Genç Demokratlar Birliği de sağı partilerdir. Böylece sağ partiler seçimlerde oyların 2/3'n, milletvekillerinin ise yüzde 80'inden fazlasını kazanmışlardır.

1994 seçimlerinde bu tablo tümüyle değişecektir. Bu seçimlerde yüzde 11 kadar oy alan ve daha sonra büyük önem kazanacak olan Macaristan Sosyalist partisi (MSP), Ekim 1989'da, o zamana kadar iktidarda olan Macaristan Sosyalist İşçi Partisinin 14. Kongresinde kendisini feshetmesiyle kurulmuştur. Partinin kuruluşundan on gün sonra, Budapeşte'deki 13. bölgeden bir grup militan da, Macaristan Sosyalist İşçi Partisi (MSİP) adıyla yeni bir parti kurmuşlardır.

MSP, nceki iktidar partisi olan MSİP'nin politik devamcısı olmadığını ilan etmiş, "bürokratik parti devleti" ve "demokratik merkezizetiliği" eleştirmiştir. nceki parti yelerinin MSP'ye yeniden ye olmaları gerekmiştir. Bunun sonucu, ye sayısında büyük düşme olmuştur. MSİP 1988'de 850 bin üyeye sahipken, MSP'nin kurulduktan sonra ancak 50 bin yesi vardı.

MSP bir sol blok partisidir. İçinde reformcu komünistler, sosyalistler, halki demokratlar ve sosyal demokratlara kadar çeşitli akımları barındırmaktadır. Sonuncusu, kurulduğu andan itibaren partinin içindeki en gl akımdır.

İkinci rnek Polonya'dır. Bu ülkede 1989'de yapılan parlamento seçimlerinde şu sonuçlar alınmıştır:

Parti	Milletvekili Sayısı	Yüzde
Polonya Birleşik İşçi Partisi	171	37.2
Birleşik Halk Partisi	76	16.5
Demokratik Parti	27	5.9
Katolikler Birliği	10	2.2
Hristiyan Sosyal Birlik	8	1.7
Polonya Katolik Sosyal Birlik	5	1.1
Partisizler	163	35.4

PBİP yıllardır Polonya'da iktidarda olan partidir. 1989 seçimlerinde en büyük parti olmasına karşın, Ocak 1990'daki 11. Parti Kongresinde kendisini feshetmiştir. Politik devamcısı olarak Polonya Cumhuriyeti Sosyal Demokrasisi kurulmuştur. Başlangıçta "demokratik sosyalizm"i savunan parti, 1991 seçimlerinden sonra ciddi bir değişim geçirmiştir.

1989 seçimlerine "Partisizler" olarak katılanlar, Dayanışma Sendikası adaylarıdır.

Birleşik Halk Partisi, Batı Avrupa'daki parlamenter sistemi ve köylülüğün Polonya'nın en önemli sosyal bileşeni olduğunu savunmaktadır. Demokratik Parti ise Dayanışma Sendikası'ndan doğmuştur.

Polonya'da çok sayıda parti kurulmuş, kapanmış ya da ötekine katılmıştır. Bu nedenle, bir seçime katılan partinin sonradan olmaması gibi durumlar olabilmektedir.

1990'da yapılan devlet başkanlığı seçimlerini Walesa'nın kazanmasından sonra, 1991 parlamento seçimlerinde şu sonuçlar alındı:

Parti	Oy Oranı	Milletvekili Sayısı
Demokratik Birlik	12.3	62
Demokratik Sol Birlik	12	60
Katolik Seçim Birliği	8.7	49
Polonya Halk Partisi	8.7	48

Bağımsız Polonya İçin Konfederasyon	7.5	46
Merkez Birlik	8.7	44
Liberal Demokratik Kongre	7.5	37
Halk Anlaşması	5.5	28
Dayanışma Sendikası	5	27

Daha az oy alan partilerin adları belirtilmemiştir.

Demokratik Birlik, kendisini “liberal” olarak tanımlayan bir partidir. Demokratik Sol Birlik ise bir seçim blokudur ve Polonya Cumhuriyeti Sosyal Demokrasisi tarafından yönlendirilmektedir. Sosyalizm karşıtlarının iktidarı ele geçirmesinden sonra Dayanışma Sendikası parçalanmış ve bileşenleri değişik partilere dağılmıştır. Seçimlerde kendi adıyla bu kadar az oy alması bundandır.

1989 ve 1991 seçimlerinde parlamentoda “serbest piyasa ekonomisi” hayranı bir çoğunluk oluşmuştur.

-III-

Sosyalizmin yıkılması ve sağcı partilerin seçimleri çoğunlukla kazanarak iktidara gelmeleri, sürecin ilk dönemi olarak adlandırılırsa eğer, bununla ilgili olarak başlıca iki sonuçtan bahsedilebilir:

1. Romanya ve Rusya dışında (Arnavutluk'taki birkaç olay da sayılmazsa) geçiş tümüyle barışçı olmuştur. Romanya'da Çavuşesku'lar öldürülmüş, Rusya'da darbe teşebbüsü sonrasında ölenler olmuştur. Bu ülkelerde bile geçiş “yarı barışçı” oldu denilebilir. Büyük çatışmalar ve iç savaş yaşanmamıştır. Çekoslovakya gibi ülkelerde birkaç büyük gösteri yeterli olmuştur.

Bu gelişmenin olabilmesi için;

a) SSCB'nin karışmayacağı güvencesine sahip olmak gerekiyordu. Doğu Avrupa ülkelerinde konuşlandırılmış olan Kızıl Ordu birlikleri gelişmelere karışmamışlardır.

b) Halkın ve yönetimin değişime hazır olması gerekirdi. Yönetimler direnmemiş, çekilmişlerdir. Ordu ve polis başlangıçta

bazı gösterileri önlemeye çalışmış olsa bile, genellikle karışmamıştır. Açıkçası, Doğu Avrupa ülkelerindeki rejimler bitmişti, bunu halklar da yönetimler de biliyordu. SSCB'nin karışmayacağı da belli olunca gerisi neredeyse kendiliğinden geldi.

2. F. Almanya'ya katılan ve bu nedenle de özel bir durumu olan Demokratik Almanya Cumhuriyeti dışında, eski yönetimin değişik kademelerinde yer alanlar hakkında soruşturma açması ve cezalandırma olmamıştır (bir oranda Romanya'da olmuştur, diğer ülkelerde ise tekil denilebilecek örnekler vardır). Eski bir sözle, "devr-i sabık" yaratılmamıştır.

Yaratılması da olanaksızdı. Çek Cumhuriyeti dışındaki Doğu Avrupa ve eski SSCB cumhuriyetlerinde bütün yönetimler ağırlıkla (bazan neredeyse tümüyle) eski nomenklatura üyelerinden oluşmaktadır. Başka türlü de olamazdı. Tek parti yönetimlerinin olduğu ülkelerde -bazı ülkelerde başka partiler de vardı ama bunlar iktidar partisinin uzantısı durumundaydı- her çeşit görüş o partiden çıkar. Doğu Avrupa ülkeleri ve Rusya'daki ırkçı milliyetçiler de eski KP üyesidirler.

3. Komünistlerin ya da öyle gibi görünenlerin kitlesel olarak sosyal demokratlaşması ve hatta açıkça sağa geçmeleri tarihte ilk kez olmamaktadır. Birinci Dünya Savaşı yıllarında, Batı Avrupa ülkelerinde savaşa açıkça karşı çıkan sosyalistler azınlıktaydı. Çoğunluk, savaşta ülkesinin hükümetini desteklemişti. Bu gelişmenin savaş öncesindeki uzun maddi temeli, dönemin marksistlerince çeşitli kereler açıklanmıştır. Eski SSCB ve Doğu Avrupa ülkelerindeki komünistlerin gösterdiği evrimin kökeni, bu yazının doğrudan konusu değildir. Başka bir incelemeyi gerektirir. Burada şu kadarı belirtilebilir ki, söz konusu gelişmeyi belirli bir döneme (Stalin ya da Gorbaçov sonrası) bağlamak mümkün değildir. Sosyalizmin bütün iyi özelliklerini saymak ve "bunlar neden olmadı?" diye sormak kolaydır, ama hiç açıklayıcı değildir. Dünyanın en gelişmiş teorisi bile, pratikte onu uygulayanların gelişme düzeyine göre şekillenir. Teorinin gelişmişlik düzeyi, bu an-

lamda işin sadece bir yanısıdır. Gelişmiş bir teörinin tarihsel olarak daha az gelişmiş bir toplumda nelere yol açacağı, neleri sergileyeceğı ise öteki yanı. Burada şu kadarı söylenebilir ki, sosyalist teörının (burada marksizmin) kalıplaştırılması, her şeyi açıklayabilecek ve çözebilecek bir teori olarak görölmesi ve neredeyse bir çeşit din haline getirilmesi, onu uygulayan insanların gelişme düzeyiyle yakından ilgilidir. Toplumların gelişme düzeyi geride olduğı oranda, büyük teorilere, düşünölebilecek her çeşit işlevin yüklenmesi eğilimi artar.

Bir başka konu, geçmişten beri bu konuda ölkemiz solunda yapılmış çeşitli tartışmaların büyük oranda ikinci hatta üçüncü kaynaklara dayanılarak yürütölmüş olmasıdır. Birileri SSCB'deki evrimi yorumlamış, ölkemizde de o yorumun yorumları yapılmıştır. Oldukça geç kalınmış da olsa, en azından bugün artık bu anlayıştan kurtulmak gerekmektedir. Eski SSCB arşivlerindeki çeşitli belgeler (hatta bazı MK Plenum tutanakları) çeşitli dillerde yayınlanırken, orijinal belgelerden bilgilenip tartışmak yerine, bu belgelerin şu ya da bu yorumundan bilgilenmekle yetinmek, bu güne kadarki örneklerinde de göröldüğü gibi, sonuçsuz bir kör döğüşünden başkasına yol açmaz. Rusya Federasyonu Komünist Partisi programının Türkçeye çevrilmesi küçük bir adımdır. Umarız çeşitli yayınevleri, öteki belgelerin de çevrilmesini düşünürler.

-IV-

Şok tedavi, uygulamada kısa sürede gerçekten "sonuç" vermiştir. Polonya için bazı sonuçlar şöyledir:

	1991	1992	1993	1994(tahmini)
GSMH	-8.6	1.5	4	4
Endüstri üretimi	-11.9	4.2	6	5
Tüketici fiyatları artışı	70.3	43	35	30
İşsizlik	11.5	15	17	16

Macaristan için ise sonuçlar şöyledir:

	1991	1992	1993	1994(tahmini)
GSMH	-5	-1	1	3
Endüstri üretimi	-5.2	3	2	4
Tüketici fiyatları artışı	23	22.5	21	21
İşsizlik	7.5	12.3	13	13

Polonya ve Macaristan'ın (bunlara Çek Cumhuriyeti de eklenmelidir) sosyalizm sonrası durumunun Rusya ve öteki eski sosyalist ülkelere göre daha iyi olduğu belirtilmelidir. Örneğin Bulgaristan'da endüstri üretimi, 1994'te bile hâlâ geriliyordu ve enflasyon oranı ancak 60'a düşmüştü. İşsizlik ve enflasyon oranları Rusya'da daha da yüksektir (Örneğin 1992'de enflasyon oranı 800'dür).

Enflasyon ve işsizliği bilmeyen, eskiden bazı sıkıntıları olan ama rahatlıkla geçinen, gelecek güvencesi olan bu insanlara birkaç yıllık “şok tedavi” yetmiştir. Eski Sovyet cumhuriyetlerinden eski Yugoslavya'ya, Afrika'dan Ortadoğu'ya ve Orta Amerika'ya kadar her yana yayılmış savaşlar ve huzursuzluklara, eski sosyalist ülkelerdeki “iyi kapitalizm” beklentisinin çöküşü de eklenince, en azından ideolojik olarak Yeni Dünya Düzeni'nden geriye bir şey kalmamıştır.

-V-

Doğu Avrupa ülkelerinde halk, “şok tedavi” ve “serbest pazar ekonomisi” yandaşlarından hızla uzaklaştı. “Reformlara evet, ama sosyal haklar korunarak” görüşüne yaklaştı. Bu ise sosyal devlet, geniş sosyal hakların bulunduğu kapitalizm demektir. Bu görüşü, yeni sosyal demokratlar (eski komünistler) savunuyordu.

İki ülkede son seçimlerin sonuçları şöyledir:

Macaristan'daki 1994 parlamento seçimleri:

Parti	Oy Oranı	Milletvekilliği oranı
Macaristan Sosyalist Partisi	32.99	54.1
Özgür Demokratlar Birliği	19.74	17.8

Macaristan Demokratik Forumu	11.74	9.8
Küçük üreticiler, Tarım Çal. Pa.	8.82	6.7
Hıristiyan Demokrat Halk Partisi	7.03	5.6
Genç Demokratlar Birliği	7.02	5.1
İşçi Partisi	3.19	-

1990 seçimlerinde yüzde 24.73 oy alan Macaristan Demokratik Forumu yüzde 11.74'e, Özgür Demokratlar Birliği ise yüzde 21.39'dan 19.74'e düşmüştür. Küçük üreticilerin partisi 11.73'ten 8.82'ye, Genç Demokratlar birliği 8.95'ten 7.03'e gerilemiştir. Buna karşın, 1990 seçimlerinde yüzde 10.89 oranında oy alan Macaristan Sosyalist Partisi, oylarını üç kat artırarak yüzde 32.99'a çıkmıştır.

MSP, tek başına iktidar olabileceği halde ÖDB ile koalisyon yapmıştır. Bunda parti içi tartışma ve gruplaşmaların varlığının yanı sıra, dönemin zorlukları altında tek başına kalarak yıpranma endişesi de rol oynamıştır.

Macaristan Sosyalist İşçi Partisi ise, Nisan 1993'te adını İşçi Partisi olarak değiştirmiştir. Bir bölüm parti üyesi, bunu kabul etmeyerek MSİP'ni sürdürmüşlerdir. Bir İP yetkilisi, Almanya Komünist Partisi'nin iki haftalık yayın organı Unsere Zeit ile yaptığı söyleşi, ülkenin ve dünyanın bugünkü koşullarında devrimin gündemde olmadığını, İP'nin gelecek seçimlerde barajı geçerek parlamentoya girebileceğini belirtmiştir.

Seçimlerde MSP'nin sağ-liberal rakipleri onu "komünist" ve "liberal-bolşevik" olarak suçlayarak anti-komünizm temelinde kampanya yürütmüşler, ancak sonuç alamamışlardır. Benzer bir durum Polonya'da da yaşanmıştır.

Polonya'da 1993'te yapılan parlamento seçimlerinde şu sonuçlar alınmıştır:

Parti	Oy yüzdesi	Milletvekili sayısı
Demokratik Sol Birlik	20.41	171
Polonya Halk Partisi	15.40	132

Demokratik Birlik	10.49	74
Emek Birliği	7.28	41
Bağımsız Polonya İçin Konfederasyon	5.77	22
Reformlar İçin Partisizler Bloku	5.41	16

Demokratik Sol Birlik, seçimlerden en büyük parti olarak çıkmıştır. Bir seçim bloku olan ve Polonya Cumhuriyeti Sosyal Demokrasisi tarafından yönlendirilen DSB'nin aldığı bu sonuçla, parti başkanı Kwasniewski seçimlerden sonra kurulan koalisyon-da başbakan olmuştur.

Polonya'daki bu seçimler, Macaristan'da ve Bulgaristan'daki seçimlerden (Sosyalist Parti ikinci seçimde tek başına iktidara gelmiştir) daha fazla dikkat çekti. Bunun nedeni, Kwasniewski'nin son komünist hkmette bakan olarak yer almasıdır. Kwasniewski daha sonra Polonya devlet başkanlığı seçimlerini, Kilise açıkça karşı tavır koymasına rağmen, Walesa'ya karşı kazana-caktır.

PCSD, özellikle 1992'den başlayarak değişmiş ve sağ ve sosyal demokrat bir parti olmuştur. Polonya'nın Avrupa Birliği'ne ve NATO'ya girmesini savunmaktadır. Özelleştirmenin (kapitalist reformların) sosyal haklar gözetilerek sürdürülmesinden yanadır. Polonya'da özel işletmeciler arasında en çok taraftarı olan DSB'tir.

Polonya'da komünistler ise henüz küçük bir g düzeyine bile ulaşmamışlardır.

Sonuçta, Macaristan ve Polonya örneklerinde grldğ gibi (benzer bir durum Slovakya'da ve süreci daha geriden izleyen Arnavutluk'ta da vardır), "serbest pazar ekonomisi"nden, "sosyal pazar ekonomisi"ne dönüş söz konusudur. Dünyanın en gelişmiş sosyal devletlerine sahip olan Batı Avrupa lkelerinde bile, sosyal haklar ortadan kaldırılarak sosyal devlet yok edilirken, bunu Doğu Avrupa lkelerinde yapmak olanaksızdır. En fazla olabilecek olan, ülkelerdeki kapitalist gelişmenin vahşi yöntemlerle sürme-

sine biraz son verilmeye çalışılmasıdır. Bu ise çalışanlara az çok yeterli sosyal haklar (hastalık sigortası, işsizlik sigortası ve emeklilik sigortası) sağlamaktan hayli uzaktır.

-VI-

Doğu Avrupa'daki iki ülkeyi (Macaristan ve Polonya) örnek seçerek aktardığımız tarihsel gelişme, Rusya'da da gerçekleşti. Rusya'nın özgün özellikleri olmakla birlikte, "şok tedavi"ye ve "serbest pazar ekonomisi"ne inançtan, "reformlara evet, ama sosyal haklar korunarak" düşüncesine gelindi. Genel gelişme böyle olmakla birlikte, Rusya'nın özgün koşulları, bu gelişmeyi kendine göre şekillendirecek kadar güçlüdür.

Rusya'nın özgünlükleri şöyle sıralanabilir:

a) Ayrı bir ülke olarak ortadan kalkan Demokratik Almanya Cumhuriyeti sayılmayacak olursa, sosyalizm öncesi ve sonrası arasındaki fark Rusya'da, Doğu Avrupa ülkelerine göre çok büyüktür. Başka hiçbir eski sosyalist ülkede ulusal sorun, iç çatışmalar ve yeni sınır değişiklikleri bu kadar büyük önem taşımamaktadır.

SSCB'nden Rusya Federasyonuna geçiş, ülkenin sınırlarında da önemli bir değişmeyi getirdi. Rusya Federasyonu ve daha sonra oluşan Bağımsız Devletler Topluluğu içinde etnik çatışmalar ve sınır kavgaları sürüp gitti. Dünyanın ikinci büyük gücü olan SSCB'nin dağılmasından sonra Rusya, dünya politikasında taşıdığı önem bakımından gerilere düştü.

b) Yalnızca ekonomik durumun kötüleşmesi ve sosyal hakların yok edilmesi değil, ülkenin dünya politikasındaki dünkü güçlü konumuyla bugünkü geri konumu arasındaki fark da, sosyalizm dönemini sürekli olarak hatırlatan başka bir önemli faktördür. Bu nedenle Rusya'daki ırkçı-milliyetçiler, Doğu Avrupa'daki benzerlerinden ayırırlar. Her ikisi de saldırgan bir öz taşımakla birlikte, Rusya'dakilerin halkın duygularına seslenme olanakları oldukça daha fazladır (eskiden bu ülke ne idi, şimdi ne oldu?) Aynı nedenle Rusya'daki bu akımın sosyalistlerle ilişkisi, Doğu

Avrupa ülkelerindeki örneklere göre oldukça ileridir. Doğu Avrupa ülkelerindeki ırkçı milliyetçiler, komünistlere ve onların iktidarda olduğu döneme kesinlikle karşıdırlar. Eski SSCB içindeki ülkelerde ise (Ukrayna, Beyaz Rusya gibi) milliyetçilerin her çeşidi komünistlere kesin olarak karşıdır.

İrkçı-milliyetçilerin sosyalizmle ilgisi olmamasına karşın, sosyalist dönemde ülke dünya çapında bir güç olduğu için, o dönemin özellikle bu yönünü savunurlar.

İrkçı milliyetçiler değil ama milliyetçiler Rusya'da komünistlerle oldukça yakındır. Ülkenin bu özelliğinden dolayı Rusya'da komünistler milliyetçiliğe daha yakındır.

c) Doğu Avrupa ülkelerinde, sosyalizmden önce şu veya bu oranda bir "çok partili rejim" vardı. Bu nedenle yeni kurulan partilerin kendilerini geçmişle ilişkilendirmeleri, geçmişin şöyle veya böyle devamı olmaları daha kolaydır. Rusya'da ise bu kolaylık yoktur.

Rusya'da partiler 1903, 1905 ve 1917'de kurulmuşlardır. 1917'de Rusya'da 1.8 milyon üyesi olan 35 parti vardı (bunların 4 tanesi anarşist partilerdi). Bu partilerle Bolşevikler arasında sürekli bir mücadele olmuş ve 1918-1926 arasında tümü kapatılmıştır. Bu nedenle "parlamentar demokrasi" ve "çok partili rejim" Rusya'ya oldukça yabancıdır.

Rusya'daki yeni partilerin tarihi, Glasnost'un başladığı 1985'ten sonra dört bölüme ayrılır:

1. Politik klüpler evresi (1985-1989)

2. 1989 ilkbaharındaki Halk Temsilcileri Kongresinden, 1990 ilkbaharında cumhuriyetlerde Sovyet seçimlerine kadar olan dönem.

3. Ağustos 1991'deki darbe ve SKBP'nin yasaklanması.

4. Ekim 1993'te parlamentonun Devlet Başkanı Yeltsin'in emriyle basılarak tahrip edilmesi.

Glasnost 1985'te başlar ve o güne kadar SBKP içinde birlikte kalmış olan farklı politik yönelimler, yine aynı parti içinde ama belirgin olarak şekillenmeye başlarlar. Buna “politik klüpler dönemi”, bazen de “tek parti içinde demokratikleşme” adı verilir. Komünistler, sosyal demokratlar, liberal demokratlar vd. gruplar halinde şekillenmeye başlar. Kısa sürede -kendi içinde ayrımlar taşımakla birlikte- başlıca iki grup oluşur. Batı basını bunlara “demokratlar” ve “tutucular” adını verir. “Demokratlar”, aralarında farklılıklar olmakla birlikte genelde kapitalizm yanlılarıdır. “Tutucular” (bu kelime, var olanın fazla değiştirilmesinin istenmemesi anlamında kullanılmaktadır), yine aralarında farklılıklarla genellikle komünistler ve sosyalistlerdir. Bu adlandırma, aynı zamanda komünistlerin üzerindeki iç ve dış medya terörünün de başlangıcıdır.

1985-1989 döneminin bir diğer önemli olayı, SBKP'ndeki değişimdir. 1990'dan sonra çeşitli partilere bölünmeye başlayan ve 1991'de kapatılan SBKP ile Gorbaçov'un 1985 Mart'ında genel sekreteri olduğu SBKP hayli farklıdır.

Gorbaçov 54 yaşında genel sekreter seçildiğinde, SBKP politik bürosunun yüzde 80'i Brejnev döneminden beri bu görevdeydi. Andropov döneminde sadece Cebrikof, Ligaçev, Rijkov ve Vrontikof PB'ye alınmışlardı. PB'nin yaş ortalaması 68.5 idi.

Politbürodaki her iki kişiden birisi Stalin, beş kişi ise Kruşçev döneminde partiye girmişti.

Gorbaçov, hemen merkez organların yenilenmesine yöneldi. Mart 1985'ten 27. Parti Kongresine kadar olan dönemde (25.2-6.3.1986), PB kadrolarının yüzde 61.6'sını değiştirdi (Kruşçev'in görev süresinde bu oran yüzde 35, Brejnev'de ise yüzde 41.7'dir).

27. Kongre öncesinde Merkez Komitesinin üçte ikisi Brejnev döneminden geliyordu. Kongre delegelerinin yüzde 76.5'i ilk kez bir kongreye katılıyordu. Kongrede MK de kısmen değişti.

1987 Ocağında yapılan MK plenumunda, seçim sisteminin değiştirilmesi ve birden fazla aday gösterilebilmesi konusu görüşüldü.

1988 Temmuz plenumunda, önceden de görüşülen, parti ile devletin ayrılması konusunda daha somut adımlar atıldı.

1989 Nisan plenumunda MK, yüzde 22 oranında azaltıldı. Böyle bir azaltma normal olarak ancak kongre tarafından yapılabileceği için kişilerin geri çekilmesi, istifası yolu seçildi. 74 MK üyesi ve 24 aday üye çekildiler. Ayrıca kısa süre sonra MK'nde temsil edilen hakimlerin tümü, askerlerin yarısı, akademi üyelerinin üçte biri, bakanların yüzde 24'ü, birinci sekreterlerin yüzde 23'ü ve MK ile birlikte çalışan sorumluların yüzde 25'i emekli oldu.

Bu uygulamalar, "tutucu" denilen güçlerin direnişiyle karşılaştı. Burada şunu belirtmek gerekir: SSCB'de var olan sistemi sahip oldukları ayrıcalıkları korumak için ya da gerçekten sosyalizme inandıkları için savunanlar, reform olarak yapılanlara karşı çıkmaktan ve onları durdurmaya çalışmaktan başka şey yapmadılar. Hiçbir alternatif üretmediler.

Glasnost ve perestroyka, sosyalizmin yenilenmesi ve geliştirilmesi için gündeme geldi. Ancak kısa sürede görüldü ki, açıklık ve yeniden yapılanmanın her ikisi de öncelikle toplumda birikmiş hoşnutsuzluğun ve sosyalizm karşıtlarının yolunu açmaya yaramaktadır. Açıklık, sisteme karşı muhalefetin açığa çıkması ve sesini duyurması demek oldu. Düzenleme olarak çevrilebilecek perestroyka ise, sosyalizme muhalif güçlerin önündeki engellerin kaldırılması anlamına geldi. Var olan sistemi, değişiklikler isteseler bile sosyalizm çerçevesinde kalarak korumak isteyenler, birikmiş muhalefeti azaltmanın yolunu aramadılar ya da arayabilecek zaman ve fırsat bulamadılar. Tek yapabildikleri, reformcuların yapmaya çalıştıklarını engellemek ya da tersinin yapılmasını istemek oldu. İnisiyatif tümüyle karşı taraftaydı ve onu engellemeye çalışmanın dışında bir şey yapılamadı.

Hazırlıkları 1989 başlayan ve 1990'da yapılan Sovyet seçimlerini örnek olarak ele alabiliriz (bu aynı zamanda SSCB'de partilerin oluşumunun ikinci evresidir).

Bölgelerde seçimler için birden fazla aday gösterilmesi kararlaştırılmıştı. Aslında bu yöntem, 1985 seçimlerinde Macaristan'da uygulanmış ve beklenmedik sonuçlar vermişti. Birçok yerde reformcular, partinin adaylarına karşı seçimi kazanmışlardı. (Reformcuların bileşimi, bütün eski sosyalist ülkelerde karışıktır. Bir bölüm sosyalizmi savunuyordu, ama sistemde reformlar yapılması gerektiğine inanıyordu. Başka bir bölüm ise, sosyalizme karşıydı, ama başlangıç olarak "sistemde reform" savunarak sistemin içinde büyümeye yönelmişlerdi).

SSCB'de Sovyetler seçimlerine hazırlık döneminde çeşitli bölgelerdeki parti örgütleri, "istenmeyen rakibi dışalamak" için ellerinden geleni yaptılar. Bir bölüm "reformcu" ise seçimleri "tutucuların" tasfiyesi için kullandı. SBKP MK, seçimlerde halkın desteğini alamayan parti yöneticilerinin bu konumlarını bırakması gerektiğini açıkladı. MK, halk tarafından seçilen temsilcileri destekleme kararı aldı.

İçlerinde geniş bir anti-sosyalist kesimi de barındıran reformcular böylece, "halkın tercihlerini savunan" demokratlar olurken, ötekiler ise kendilerini "göstermelik seçim yapan tepeden inmeciler" konumuna düşürdüler.

1989'un ikinci yarısı ve 1990 başlarında Doğu Avrupa ülkelerindeki gelişmeler büyük hız kazandı ve bunlar SSCB'yi de derinden etkiledi. En başta tek parti sistemine olan inanç hızla sarıldı. SSCB'de bir süreden beri, komünist partinin öncü rolünü belirten anayasanın 6. maddesi zaten tartışılıyordu. Doğu Avrupa ülkelerindeki gelişmeler, bu konuyu çatışmanın odak noktası haline getirdi.

29 Kasım 1989'da Prag'daki yönetim, ardarda yapılan kitlesel gösteriler sonucu, Çekoslovakya anayasasında komünistlere ayrıcalıklı konum sağlayan maddeyi iptal etti. İki gün sonra, 1 Aralık

1989'da Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nde de anayasa aynı yönde değiştirildi.

22 Aralık 1989'da Romanya'da Çavuşesku devrildi ve iktidara gelen Ulusal Kurtuluş Cephesi, çok partili sisteme geçileceğini açıkladı.

29 Aralık'ta Varşova'da Polonya parlamentosu anayasadan komünistlere öncü rolünü veren maddeyi çıkardı.

Benzer bir gelişme 15 Ocak 1990'da Bulgaristan'da, 22 Ocak'ta Yugoslavya'daki Komünistler Birliği'nin olağanüstü kongresinde gerçekleşti (Macaristan'da zaten önceden olmuştu, Arnavutluk'ta ise daha sonra gündeme gelecekti).

Bu gelişmeler kısa sürede SSCB'de etkisini gösterdi. 7 Şubat 1990'daki MK toplantısında Gorbaçov, o güne kadar sürekli olarak reddettiği anayasanın 6. maddesinin değiştirilmesini Yüksek Sovyet'e önereceğini açıkladı. 13-16 Mart tarihleri arasında yapılan Halk Temsilcileri Kongresinde bu değişiklik önerisi onaylandı. Temsilciler, halkın parti ve politik hareketlerde örgütlenme hakkı olduğunu belirttiler.

4 Mart'ta Yüksek Sovyet için Rusya, Belorusya ve Ukrayna'da yapılan seçimleri reformcular kazandı.

Aynı yılın Haziran ayında Rusya Sosyalist Federal Sovyet Cumhuriyeti Komünist Partisi kuruldu. Partide, reformlara karşı olan Polozkov'un önemli etkisi vardı.

SBKP'nin 28. Kongresi Ekim 1990'da toplandı. Bu kongre, SBKP'nin parçalanmasının ve o güne kadar birlikte görülen reformcuların ayrışmaya başlamasının hız kazandığı bir kongre oldu.

Kongre, "tutucular"la "reformcular"ın açık çatışmasına sahne oldu. Ligaçev, program belgelerinde sınıfsal karaktere açıkça vurgu yapılmasını isterken, Yakovlev ve Şevardnadze "genel insanlık değerlerine" öncelikle vurgu yapılmasını istediler. "Reformcular" artık sosyalizm kapsamındaki görünümelerini bırakyorlardı.

Kongrede çatışmanın ikili değil, bir süreden beri üçlü olarak sürdüğü de ortaya çıktı. Çatışma sadece “reformcular” ve “tutucular” arasında değil, aynı zamanda her iki kesimle Gorbaçov arasındaydı. Gorbaçov ve çevresi, çeşitli önemli konularda “tutucular”ın temsilcisi Ligaçev ile çatışırken, Yeltsin vd. ile “SSCB mi, Rusya Federasyonu mu” konusunda ters düşüyordu. SSCB’ni oluşturan cumhuriyetlerin büyük bölümü ayrılmak istiyordu. Hatta bu süreç, Baltık ülkelerinde özellikle ilerlemişti. Gorbaçov tipik yöntemiyle ortada durmaya ve iki tarafı da idare etmeye çalışıyordu. Aslında kendi dönemi sona eriyordu.

Daima orta bir yol bulmaya çalışan Gorbaçov’un artık bunu sürdürmesi olanaksızdı. Gorbaçov giderek “status qui”nun adamı olmaya başladı. Reformculara göre, perestroyka’nın daha ileriye gitmesi artık olanaksızdı. Hem bu nedenle (çünkü daha ileriye gitmek, sistemde büyük bir değişimi gerekli kılıyordu) hem de güçlenmiş olmaları nedeniyle, artık Gorbaçov ve çevresine ihtiyaçları yoktu. 28. Kongre, bu kesimin önemli isimlerinin (Yeltsin, Zobçak, Popov, Şevardnadze vd.) Gorbaçov’dan kopmaya başladıklarını da gösterdi. Kongrede Yeltsin partiden ayrıldı. Reformcuların çeşitli kesimleri de “Demokratik Platform” adı altında gruplaşarak partiden koptular.

-VIII-

Rusça terimleriyle, Perestroyka’dan Novostroyka’ya geçiş başlamıştı. Perestroyka, “yeniden yapılanma” olarak yanlış Türkçeleştirilmiştir. Doğrusu, düzenlemedir. Novostroyka, yeniden yapılanma, yeniden inşa anlamına gelir.

28. Kongre bir çeşit güçler dengesi durumunu ortaya çıkarmıştı. Perestroyka artık sonuna gelmişti, çünkü düzenleme sistemi çökmenin eşiğine getirmişti. Bütün kurumlar parçalanıyordu. SSCB de parçalanıyordu. Gorbaçov, her zamanki gibi, sistemi koruyarak düzenlemeleri sürdürmek istiyor, parçalanma yönündeki istek ve baskılara direniyor, birlikte durarak uzlaşma yolları arıyordu. Komünist partisinin anayasa ile güvenceye alınmış öncü

cü rolü konusunda da böyle olmuştu. Önce ısrarla reddetmiş, sonra karşı güç direnilmez konuma gelince, “tutucular”ı da biraz memnun edebilecek değişikliklerle kabul etmeye yönelmişti.

SSCB parçalanıyordu. Gorbaçov bunu önlemek için Ocak 1990'da Bakü'ye, bir yıl sonra Vilnius'a askeri müdahalede bulundu. Müdahale ve çeşitli politik manevraları etkili olmadı. Sonunda SSCB'yi oluşturan cumhuriyetlerle, onların ayrı devlet olmalarını tanıyan temelde yeni bir birlik anlaşması gündeme geldi.

20 Ağustos 1991'de imzalanacak yeni anlaşmadan bir gün önce darbe oldu.

Dünyanın ikinci büyük gücü olan SSCB'nin, 1985-1991 arasındaki 6 yılda çökme durumuna gelmesi, “parti önderliğinin ihaneti” ile açıklanabilir mi?

Böyle bir değerlendirme, süreci yüzeyselleştirmek ve aslında ne olduğunu anlamamak anlamına gelir. Benzer bir durum, yıkılışın ağırlıkla dış etkenlere bağlanması için de söz konusudur.

Glasnost ve ardından gelen perestroyka, doğru bir yaklaşımla, silahsızlanma ve barışı öne alarak başladı. Bu amaçla, o dönem önemli bir güç olan dünyadaki barış hareketine yaslandı ve özellikle emperyalist ülkelerdeki kamuoyunu doğrudan etkileyerek bunları sözkonusu ülkeler yönetimleri üzerinde baskı unsuru olarak kullanmaya çalıştı. Başarılı da oldu.

Bloklar arasında yumuşama ve silahsızlanma, SSCB'nde yeni düzenlemeler (reformlar) için çok ihtiyaç duyulan olanakları sağlayacaktı (silahlanmaya ayrılan kaynaklar ve kadrolar bir oranda başka alanlara kaydırılacaktı, toplum sürekli olarak yaşadığı emperyalizme karşı kendini savunma geriliminden ya da bunun belirleyiciliğinden kurtulacaktı).

Bunun için barış istemek yetmiyordu, ideolojik barış da gerekiyordu. SSCB, “kapitalizmi yıkarak sosyalizmi kurmak” amacına sahip oldukça, emperyalist ülkelerin silahlanma ve soğuk

savaşı sürdürme konusunda geri adım atmaları oldukça zordu. “Tüm insanlığın çıkarlarını temel almak”, “ortak evimiz: dünya”, “barış çağı” gibi görüşler böylece ortaya çıktı. O günkü ihtiyaçlara, yönelinen dönemsel amaçlara uygun bir teori üretildi (komünist hareketin tarihindeki ilk örnek değildir bu).

Sosyalizmin dünyada büyük bir güce sahip olduğuna ve belirli gerilim ve sıkıntılar doğsa bile, SSCB'nde sosyalizmin yenilenmesi için gerekli reformların gerçekleştirilebileceğine inanılıyordu. Hatta gelecekte Doğu Avrupa ülkelerinden bazılarında sistem değişikliği ve tarafsızlaşmanın gündeme geleceğinin bile düşünülmüş ve SSCB'deki ileri atılım için göze alınmış olması muhtemeldir.

Bu “dışarıdaki” bölümdür. İçeride ise, gerek çıkarları gerekse komünistlerde fazlasıyla yerleşmiş olan geleneksellikleri nedeniyle reformlara karşı çıkanları etkisizleştirmek için, öncelikle dışarıdaki başarıları (SSCB'nin dünyada barışın öncüsü olarak ortaya çıkması ve silahsızlanma doğrultusunda atılan somut adımlar) içerideki amaçlara ulaşmak için baskı unsuru olarak kullanmak ve iyi bir reformcu kadroyla işe başlamak...

Güçlerin belirlenmesi ve seçilen taktikler hiç de fena değildir ve 1989'a kadar süreç iyi işledi denilebilir. Yalnız, hiç hesaplanmayan ya da yeterince dikkate alınmayan önemli bir nokta vardı: SSCB'nde ve Doğu Avrupa ülkelerinde yıllardan beri birikmiş muhalefetin varlığı, sistemdeki reformların bu güçlerin hızlı bir yükselişe geçmesine neden olacağı, politik reformların (ne SSCB'nde ne de D. Avrupa'da sosyalizm çerçevesinde ekonomik reform yapılamamıştır) muhalefetin aktığı kanallara dönüşebileceği düşünülemedi.

Önemli bir neden, gerçeklikten kopuş olarak belirtilebilir. Sosyalist ülkelerdeki (ve dünyanın başka birçok ülkesindeki) komünistler, bir süreden beri gerçeklik duygusundan kopmuşlardı. Kafalarındaki dünya ile gerçekte olan oldukça farklıydı. Doğu Avrupa ülkelerindeki önderlerin, 1989'da muhalefetin patlaması

ve büyük politik değişikliklerin kısa sürede gündeme gelmesi karşısında büyük bir şaşkınlığa düştükleri bilinir. Örneğin Honnecker, DAC'nin çöküş hızı karşısında şaşırmıştı. Daha büyük bir şaşkınlığı, “muzaffer bir parti kongresini” daha geride bıraktıktan birkaç gün sonra ayaklanma ile karşılaşan ve devrilen Çavuşesku yaşadı. Öyle anlaşıyor ki, sosyalizmdaki sorunları daha iyi gören ve bir an önce reformlara yönelinmesi gerektiğine inanan Gorbaçov bile, var olan gerçekliğin yeterince bilincinde değildi. Oysa ki var olanı değiştirmek, önce onu bilmek ve dik-kate almakla mümkündür.

Gorbaçov ve çevresi, sorunları dile getirmenin ve reformlara karşı direnen bazı “tutucuları” tasfiye etmenin sosyalizmin yenilenmesine yol açacağını sanıyorlardı. Sosyalizm her şeye yetebilecek bir güce sahipti, Sovyet toplumunda da uzlaşmaz çelişkiler bulunmuyordu ve toplumun farklı kesimleri arasındaki çelişkiler kolaylıkla çözülebilirdi. Sorunlar halka açıklandıktan sonra gerisi gelecekti.

Bu değerlendirme yüzeyselmış gibi görünebilir. Öyledir ve yüzeysellik, Gorbaçov ve çevresinin politika anlayışından kaynaklanmaktadır. Gorbaçov, yaklaşık 1100 sayfa tutan ve çeşitli eleştirmenlerce “boş bir kitap” olarak değerlendirilen anılarında, bu yaklaşımı doğrulayan belirlemeler yapar:

“Ekonomik reformların ilk aşamasındaki kendi rolüme baktığım zaman, şunu kabul etmem gerekir: Birbiriyle çatışan faktörleri kesin olarak küçümsedik. Uzun bir süre sorunların parti yöneticilerinin psikolojik zorluklarından kaynaklandığını sandık.”

Gorbaçov ve ekibi “yeni düşünce”den çok söz etmelerine karşın pek de yeni değillerdi. Özellikle de politika yapmak konusunda... Örneğin Gorbaçov'un “tutucu” rakiplerini tasfiye yöntemi ilginçtir: Dışalamak (emekliye ayırmak, çekilmeye zorlamak vb.) Yöntemlerini çok eleştirdikleri Stalin'in politikasına uygundur, sadece öldürmezler ama en doğrudan yöntemlerle politikada hiçe indirirler. Aşamalı olarak ilerlemek, her aşamada belki bir

sonrasında rakip olabilecek olanla ittifak yapmak, iyi belirlenmiş bir yolda ilerlerken herkesten alabileceğini almak gibi yöntemler Gorbaçov'a yabancıdır. Aslında, o dönemdeki Sovyet politikacılarının tümüne yabancıdır. Biraz abartmayla da olsa, Sovyet toplumunda, yıllardan beri gerçek anlamda politika yapılmadığı söylenebilir; çünkü çıkarları birbiriyle çelişen ve herhangi bir önemli adım atılacağı zaman güç dengelerinde dikkate alınması gereken farklı politik yoğunluklar yoktu. Bunlar toplumda vardı ama örgütlenemiyorlar, açığa çıkamıyorlardı. Glasnost ve Perestroika bunların yolunu açtı, ortaya çıktılar ama Gorbaçov ve çevresi, aslında eylemlerinin karmaşık ve çok yönlü sonuçlarını hiç hesaplayamadıkları için, eski türde politika yapmayı sürdürdüler. Politik Büro ve Merkez Komitesinde çoğunlukta olmanın yeterli olacağını sandılar. Gorbaçov sık sık eski tür politikanın en tipik örneğini sergiledi: SBKP Genel Sekreterinin gücüne güvendi. Birçok yetkiyi kendisinde merkezleştirerek, açıklamalar ve genelgelerle çözüme gidebileceğini sandı. Yeni güç merkezlerinin ortaya çıktığını ve bunların partinin dışında olduğunu kavrayamadı.

Bu bakımdan, 1990 ortalarındaki 28. Kongrede partiden ayrılan ve yaklaşık bir yıl sonra ülkenin en güçlü kişisi haline gelen Yeltsin'in, gelişmeyi Gorbaçov'dan dahi iyi anladığı söylenebilir. Partideki etkinliğinden vazgeçen Yeltsin, bunu fazlasıyla muhalif güçlerin toplumsal muhalefeti iyi yönlendirmesine yaslanarak kazandı.

Gorbaçov ve çevresi "tutucu" kesimin etkinliğini kırdı, ama yerine başka güç koyamadı. Reformcular (bunlardan hangilerinin baştan beri sosyalizme karşı olduğu, hangilerinin zamanla saf değiştirdiği konumuz açısından önemli değildir) politik boşluğu doldurdular.

Sosyalizm karşıtı güçler Polonya, Macaristan ve Çekoslovakya'da, SSCB içinde ise Baltık ülkelerinde güçlü idiler. Kitlelerdeki değişim isteğini ve birikmiş muhalefeti iyi kullandılar. Gelişmiş bir örgütlenmeyle, karmaşık bir mücadeleyle başarıya ulaşmak-

bir örgütlenmeyle, karmaşık bir mücadeleyle başarıya ulaşmaktan çok, felç olan ve dağılmaya başlayan merkezi gücün bıraktığı boşluğu doldurdular.

Sosyalizm çerçevesinde reformlar savunuların (ya da böyle başlayıp sonradan değişenlerin) uzun vadeli bir planı yoktu. İyi düşünülmüş bir projeleri yoktu. "Tutucular"a karşı "reformcu" sosyalizm karşıtlarıyla işbirliği yaparken, yakın gelecekte bu kesim güçlendiğinde kendilerine ihtiyacı kalmayacağını göremediler. Oluşan politik boşluğu doldurabilecek az çok yeterli bir güce hiçbir zaman sahip olmadılar, bunu oluşturmamışlar. Özgüce sahip olmanın yerini, günlük denilebilecek kadar kısa vadeli taktiksel politikanın, ihtiyaca göre çeşitli güçlerle ittifak yapmanın tutabileceğini sandılar. Sonunda kimsenin onlara ihtiyacı kalmadı. Gorbaçov dönemsel bir kişi, gücü de dönemsel bir güçtü.

Gorbaçov için yapılan eleştirilerden birisi, onun Çin tipi "reformlara" yönelmemesiyle ilgilidir. Bu eleştiri yanlıştır. Çin'de Den Siao Ping döneminde başlayan ekonomik reformlar tarım kaynaklıdır. Kollektif çiftliklerin dönüşümünü ve köylülerin pazar için üretime yönelmelerini öngörür. Gorbaçov özellikle tarımsal alanda uzman olmasına karşın, bunun perestroyka sürecinde fazla bir anlamı yoktu, çünkü özellikle Rusya'da ekonomik reformların yapılmaya çalışıldığı alan tarım değil, sanayi idi. Büyük sanayinin modernleştirilmesi, tarımdan çok farklı sorunlara sahiptir. Ayrıca Çin'deki yöntemleri Sovyet tarımında uygulamak da olanaksızdı. Gorbaçov anılarında bu olanaksızlığı (biraz da kızarak) belirtir. Rus köylüsü işadamaına, girişimciliğe ve zenginleşmeye soygunculuk gözüyle bakıyordu. Bu bakımdan bugün bile Çin'de kapitalizm Rusya'ya göre daha derin köklere sahiptir.

Rus köylüsü büyük oranda eskiden beri toprakta özel mülkiyete karşıdır. Anlaşılan Gorbaçov, halkının tarihsel özelliklerini yeterince dikkate almamıştır.

Gorbaçov ve ekibinin 1985'te başarıyla başlattıkları ve sonraki birkaç yılda sürdürdükleri barış taarruzu, daha sonra büyük bir

başarısızlıkla sonuçlandı. Doğru Avrupa'dan çekilirken, hele de iki Almanya'nın birleşmesi konusunda doğru dürüst pazarlık bile yapamadılar. Almanya'dan yüklü bir paranın dışında hiçbir şey alamadılar. Birleşik Almanya'nın tarafsız kalması konusundaki istekleri, emperyalistler farklı güç dengelerine dayalı politikayı onlardan daha iyi bildikleri için hiçbir yankı bulmadı. Politika güce göre yapılır. Gorbaçov ve çevresi, 1988 özellikle de 1990'dan sonra, gelişmeler üzerinde denetimi kaybetmişlerdi. Günlük politikayla değişik güçler arasında oynamaya çalışıyorlardı. 1989 ve 1990'da "barış, ortak Avrupa evimiz" gibi güzel sözlerin, bunu destekleyen yeterli bir güç olmadığı için emperyalistler üzerinde herhangi bir etkisi olmadı.

Gorbaçov'un kısa vadeli usta bir taktikçi, iyi bir başlatıcı olduğu söylenebilir. Ama politikada esas olan; bir amaca ulaşmak için uzun erimli bir taktikler bütünü içinde ilerlemek olgusu Gorbaçov'da hayli zayıftır. Bu da onun iyi bir politikacı olmaktan çok, iyi bir "showman" olmasını getirmektedir.

Tarihte, doğru zamanla doğru kişinin kesişmesi enderdir. "O kişi olmasaydı başkası çıkardı" sözü, birisinin ortaya çıkması anlamında doğrudur. Ama doğruluk burada biter, çünkü ortaya çıkabilecek çeşitli önderler birbirinden hayli farklıdır ve bu da tarihsel gelişmeyi etkiler.

Gorbaçov, SSCB'ndeki değişim için doğru kişi değildi. Belki de başkası olmadığı için olabilecek en iyi kişiydi. Sağda ve solda, bulundukları toplumda önemli dönüşümler gerçekleştirecek kişilerin, aynı zamanda gelişmiş bir entellektüel düzeye sahip olmaları gerekir. Yazdıklarına bakıldığında Gorbaçov'da bunun olmadığı görülür. Entellektüel düzey bakımından küçümsenen Stalin, bu konuda Gorbaçov'dan hayli ileridedir.

IX

Ağustos 1991'deki darbe, öncelikle, çeşitli ayrıcalıkları nede- niyle sistemin daha fazla değişmesini istemeyen nomenklatura'nın bir bölümünün girişimidir. Yönetimi ele geçiren Olağanüstü Du-

nüstü Durum İçin Devlet Komitesi'nin üyeleri şunlardı: Silah Endüstrisi Sekreteri ve Savunma Konseyi Başkan Vekili Baklanov; SSCB Başkan Yardımcısı Yanaev; İçişleri Bakanı Pugo; Köylü Birliği Başkanı Strarıdubçef; Devlet İşletmeleri Birliği Başkanı Tizjakov; Savunma Bakanı Jezov; Başbakan Pavlov ve KGB şefi Krujkof.

Dünyanın çeşitli ülkelerinde alay konusu olan ve birkaç gün içinde çözülmeye başlayan darbe, aslında SSCB'ndeki yeni güçler dengesinin de somut bir göstergesiydi. Başlangıçta darbeye karşı hemen hiç direniş olmadı. Yeltsin'in tüm Rusya için yaptığı genel grev çağrısına, Moskova'da küçük bir kesim dışında kimse uymadı. Darbe, güçlü bir direnişle karşılaştığı ya da Yeltsin'den Şevardnadze'ye kadar, dış basında söylendiği gibi, "reformcular"ın "demokratik" olarak güçlü bir karşı faaliyet içine girdikleri için değil, merkezi devlet aygıtı ve ilgili kurumları parçalanmış ve neredeyse felç olmuş durumda olduğu için çözüldü.

Darbenin ardından SBKP yasaklandı.

Ağustos darbesi Perestroyka'nın başarısızlıkla bitişi ve Gorbaçov döneminin de sonunu gösterir.

X

Komünistlerin yasaklanmadan birkaç yıl sonraki geri dönüşünden önce, 1991-92'de Rusya'daki başlıca partilerin özelliklerini kısaca inceleyelim:

Emek Partisi: Haziran 1991'de politik faaliyete başladı. Özgür toplum ve eşit bireyleri savunur. Kendisini sosyalist olarak tanımlar ve öncü parti anlayışını reddeder. Özelleştirmeye karşıdır.

Rusya Federasyonu Sosyal Demokrat Partisi: Batı Avrupa modeli sosyal demokrat bir partidir. Mayıs 1990'da kurulmuştur. Mülkiyet, aile, din ve Rusya'nın değerlerinin yeniden doğuşunu savunur. Kendisini, parlamenter bir halk partisi olarak tanımlar. Pazar ekonomisinden, hizmet sektörü ve tarımda özelleştirmenin düşük tutulmasından yanadır.

Özgür Rusya Halk Partisi: Ekim 1991'de kuruldu. Önceki adı Rusya Komünistleri Demokratik Partisi'ydi. Özgürlük-dayanışma-eşitlik-adalet'i benimseyen parti, kendisini parlamenter sol bir halk partisi olarak tanımlar. Karma ekonomiyi ve sosyal pazar ekonomisini savunur, hızlı özelleştirmeye karşıdır. Aşamalı olarak geçilen düzenlenmiş pazar ekonomisini savunur.

1993 yılındaki parlamento binası baskınında parlamentoda kalarak çatışan önemli isimlerden Rujkov bu partidedir.

Rusya Hristiyan Demokrat Hareketi: Nisan 1990'da kuruldu. Hristiyan Demokrat özellikle bir partidir. Rus işverenlerinin desteklenmesini savunur ve Batı liberalizmine karşıdır.

Tüm Halkın Rusya Birliği: Eylül 1991'de kuruldu. Sosyal pazar ekonomisini savunur. Toprakta özel mülkiyete karşıdır.

Rusya Komünist İşçi Partisi: Nisan 1990'da kuruldu. Kendisini marksist-leninist, işçilerin ve emekçilerin partisi olarak tanımlar. Sovyet iktidarını ve üretim araçlarının kolektif mülkiyetini savunur.

Yukarıda başlıca görüşleri sıralanan partilerin tümü, eski SSCB ile yeni kurulan Rusya Federasyonu arasında büyük fark bulunduğundan, bu konuya da görüşleri arasında yer verirler. Kimisi "Bağımsız Devletler Topluluğu"nu, kimisi "Rusya'nın bölünmezliği", kimisi "Rusya'nın çevresindeki ülkelerle pazar birliği kurması gerektiğini" savunur. Rusya Komünist İşçi Partisi ise, bu konuda, Rusya'nın Ekim devrimi geleneğinin bir sonucu olarak yeniden büyük bir güç olmasını savunur.

XI

Rusya'da, Ocak 1992'den başlayarak fiyatlar serbest bırakıldı. "Şok tedavi" uygulandı. Ekonomik uygulamalar işsizliği büyük oranda arttırır, enflasyonu yüzde 1000'e yaklaştırırken; üretimde de büyük bir gerilemeye neden oldu. Emeklilerin hayatı neredeyse dayanılmaz hale geldi.

Yine de yoğun propaganda ile, sıkıntıların kısa bir dönem süreceği beklentisi sağlanabiliyordu. “Şok tedavi”nin başlamasından bir yıldan fazla zaman geçtikten sonra, Yeltsin Nisan 1993'te yapılan referandumu kazandı. Bu ona Yüksek Sovyet ile olan çelişkisinde daha ileri adımlar atma cesaretini verdi. Başkanlığını Hazbulatov, başkan yardımcılığını Rujkov'un yaptığı ve parlamento yerine geçen Yüksek Sovyet'in büyük bölümü “şok tedavi”ye karşıydı. Ekonomik reformların aşamalı olarak, düşük hızda uygulanmasını istiyordu. Çelişki keskinleşince Yeltsin, Yüksek Sovyet'in eski rejimden kalma ve seçilmemiş bir kurum olduğunu ilan etti (oysa ki seçimle oluşturulmuştu). 21 Eylül 1993'te Yüksek Sovyet'i feshetti ve ardından orduya, binayı boşaltmayanlara karşı saldırı emrini verdi. Parlamento binası top ve roket ateşine tutularak tahrip edildi, ölenler oldu. Sosyalist dönemden kalan en önemli kurum olan Yüksek Sovyet, böylece kapatılmış oldu.

Parlamento baskını, simgesel bir tarihtir ve Rusya'da Ekim 1917'den sonra başlayan sürecin Ekim 1993'te kesin olarak bitişini gösterir.

XII

SBKP'nin yasaklanması, Rusya'da yüzde 1000'e yaklaşan enflasyon ve mafya kapitalizminin ağır sonuçlarıyla birlikte ele alındığında, fazla etkili olmadı. Hemen herkes, bu koşullar altında, halkın bir süre sonra yeniden komünistleri dinlemeye başlayacağını düşünüyordu. O zaman, sanıldığından da çabuk geldi.

SBKP zaten yasaklanmadan önce bitmişti. Milyonlarca üyeye sahip görünen partinin Ağustos 1991'deki darbeye tamamen hareketsiz kalması, zaten partinin gerçekte artık var olmadığını gösteriyordu. Bünyesinden Rusya'daki tüm parti ve politik grupları çıkaran SBKP'nin dönüştürülmesi de mümkün değildi. Bu bakımdan, Rusya'daki politik yaşamdan kaybolması komünistler için kötü olmadı.

SBKP'nin kapatılmasından iki yıl sonra Rusya'da 35 komünist, 28 sosyalist parti vardı.

Parti sayısından da anlaşılacağı gibi, komünistler fazlasıyla parçalanmıştı. Sosyalist partiler arasında ise, komünistlere yakın olanlar bulunmakla birlikte en büyükleri düşünce bakımından hiç de yakın değildir. Örneğin, kendilerini "geleneksel olmayan reformcu komünistler" olarak tanımlayan, R. Medvedev'in başkanı olduğu, 70 bin üyeye sahip Emekçilerin Sosyalist Partisi böyledir. Boris Kagarlitsky'nin başkanı olduğu Emek Partisi ile yakın işbirliği içinde olan ESP, 1993'te çeşitli komünist parti ve grupların birleşerek oluşturdukları partiye katılmayı kabul etmemiştir. ESP 1993 yılında yaptığı kongrede, Rusya Federasyonu Komünist Partisi'ne katılmayı, bu partinin eski devlet partisinin devamcısı olduğu gerekçesiyle kabul etmemiştir. Ek olarak, programsal bakımdan ayrı olduğu da vurgulanmış ve önemli ayrım noktaları olarak şunları göstermiştir: ESP programında demokratik-merkeziyetçilik, proletarya diktatörlüğü ve sosyalist üretim tarzının üstünlüğü gibi belirlemeler bulunmamaktadır.

13-14 Şubat 1993'te beş büyük parti ve grup, Rusya Federasyonu Komünist Partisi adı altında birleşti. Parti başkanı Gennadiy Zyuganov, eskiden SBKP'nin merkez örgütünde çalışıyordu.

Komünist örgütlerin birleşmesinde, A. Makasov'un başkanı olduğu ve 12 bin üyesi olan Rusya Komünist İşçi Partisi etkin bir rol oynadı. Birleşmeye çeşitli küçük gruplar da katıldı (Komünistler Birliği, Rusya Komünistleri Partisi gibi).

Bazı örgütler ise birliğe katılmadı. Komünist İşçi Partisi (80 bin üyesi var), SBKP'nin devamcısı olması nedeniyle birleşik partiye katılmayacağını açıkladı, ancak bu partinin tabanından birleşik partiye kaymalar oldu. Örneğin partinin Sibirya'daki tüm taban örgütlenmesi çözüldü ve RFKP'ye katıldı.

Birliğe katılmayan bir başka grup ise, 35 bin üyesi olan (sonra on bine düşen) Bolşevik Parti'ydi.

RFKP'nin 1993 kongresine katılan delegelerin bileşimi şöyleydi:

106 işçi ve çiftçi, 176 teknik eleman, 184 bilim adamı ve asker, 181 ekonomik alanda çeşitli işlerde çalışanlar, 10 işsiz.

Delegelerin yaş bileşimi ise şöyleydi:

45 delege 30 yaşından küçük

273 delege 30-45 yaş arasında

111 delege 45-50 yaşları arasında

171 delege 50-60 yaşları arasında

54 delege 60 yaşından büyük.

Delegelerin yaş bileşimine bakıldığında, partide gençlerin ağırlığından söz edilemeyeceği, ama -sık sık gösterilmek istendiği gibi- RFKP'nin "yaşlılar partisi" olarak da adlandırılmayacağı görülür.

Komünistlerin gençlere seslenmek, genç üyeler kazanmak sorununu dünyanın her yanında vardır. Gelişmiş kapitalist ülkelerden (örneğin Fransız Komünist Partisi, yeni ve genç üye kazanmakta önemli adımlar atmıştır, daha az oranda aynı gelişme Almanya solu için de geçerlidir), Türkiye gibi ülkelere kadar, dünyanın her yanında, komünist hareketin geleceği gençliğe hangi oranda yönelebildiğine bağlıdır. Kuşkusuz yeni ve genç üyeler kazanmak, gelecekte iyi bir gelişmeyi doğrudan güvence altına almaz, ama ağırlıkla yaşlılardan oluşan bir KP'nin (ya da benzerinin) hiçbir geleceği yoktur.

XIII

Rusya'da 12 Aralık 1993'te yapılan Duma seçimlerinde şu sonuçlar alındı:

Parti	Temsilcilik sayısı
Rusya'nın Seçimi	96
Rusya Liberal Demokrat Partisi	70
Rusya Federasyonu Komünist Partisi	65
Rusya Tarım Partisi	47
Yabloko Seçim Bloku	33

Rusya'nın Birliği ve Düzeni	27
Rusya Kadınları Politik Hareketi	25
Rusya Demokrat Partisi	21
Vatandaş Birliği	18
(...)	
Bağımsızlar	30

Rusya'nın Seçimi, Ekim 1993'te kuruldu ve iki ay sonraki seçimlerde ilk parti oldu. RS, kapitalist reformların hızla hayata geçirilmesini savunan bir seçim ittifakıdır.

Rusya Liberal Demokrat Partisi: Jirinovski'nin başkanı olduğu partidir. İrkçi-milliyetçi motifler kullanan parti, Rusya'nın saldırgan bir tutumla eski gücüne ulaşmasını savunmaktadır. SSCB'nin dağılmasıyla birlikte Rusya'nın dünyanın ikinci gücü olmaktan çıkması ve hızla kötüleşen yaşam koşulları, halkın bu partiye de yönelmesine yol açmıştır.

Rusya Tarım Partisi: Şubat 1993'te kuruldu. RFKP'ne yakındır.

Yabloko: Kapitalist reformcuların bir başka seçim ittifakıdır.

Rusya'nın Birliği ve Düzeni: Sonradan başbakan olan Çernomırdin'in de bulunduğu bu partinin arkasında askeri-endüstri kompleksinin desteğinin bulunduğu belirtilmektedir.

Rusya Demokrat Partisi: 1990'da kurulan ve 1991'de faaliyete geçen bu parti, militan bir anti-komünist çizgi izlemektedir.

Vatandaş Birliği: Haziran 1992'de kuruldu. Eski Komsomol Birinci Sekreteri Mironenko tarafından yönetilmektedir. Her döneme uymasıyla bilinir.

Rusya Demokratik Reform Hareketi: Yeltsin'in önemli destekçilerinden Zobçak'ın da içinde bulunduğu partidir.

Duma'nın ilk aldığı kararlardan biri, Ekim 1993'te parlamento baskını sırasında direnen ve sonra da tutuklanan, aralarında Rijkov'un da bulunduğu kişiler için af çıkarmak olmuştur.

Böyle bir olgu başka ülkede kolay kolay görülmez. Rejime başkaldırdıkları gerekçesiyle baskın yapılarak taraftarlarının bir bölümü öldürülen ve sonra da tutuklanan kişiler, birkaç ay sonra af çıkarılarak serbest bırakılıyorlar ve bir süre sonra da politik yaşama dönüyorlar.

Duma'daki temsilciliklerin yüzde 40'ını ele geçiren (RLDP dışındaki) sağ partilerin (RS, Rusya'nın Birliği ve Düzeni, Yabloko, RDP, RDRH) de affı büyük oranda onaylamaları iki nedene bağlanabilir:

1. Rusya'da içinde bulunulan ve kısa sürede çıkışı da görülmeyen zor bir dönemde, hapisteyken dışarıdakinden daha büyük bir muhalefet olabilecek Hazbulatof ve Rijkov'u, "kardeşlik" söylemi altında serbest bırakarak etkinliklerini azaltmak,

2. Rejimin bundan zarar görmeyeceğine inanmak.

Rusya'daki yeni politik rejim, başkanlık sistemi olarak da tanımlanamaz. Başkanlık sisteminin bulunduğu Fransa ve ABD'de meclisin yetkileri Rusya'dakinden oldukça fazladır. Rusya'da devlet başkanı, parlamentonun işlevini oldukça azaltan yetkilere sahiptir.

Rusya'da iki meclis vardır: Tüm seçmenler tarafından seçilen Duma (450 kişi) ve ülkeyi oluşturan cumhuriyetlerin seçmenlerince oluşturulan ve otonom bölgelerle cumhuriyetlerin temsilcilerinden oluşan Federasyon Kurulu (178 kişi).

Devlet başkanının veto ettiği bir yasa, ancak iki mecliste de 2/3 çoğunluğu kazanırsa yürürlüğe girebilir.

Duma ve onu oluşturan partiler, hükümetin kurulmasında küçük bir etkiye sahiptir. Duma, devlet başkanı tarafından atanan üç önemli yöneticiyi (başbakan, merkez bankası başkanı ve başsavcı) onaylar. Duma'nın bütçeyi onaylamayı kabul etmemesi ya da başbakana güvensizlik belirtmesi, erken feshedilmesi için neden olabilir.

Rusya, sosyalist dönemden sonra işte böyle bir "demokrasi"ye geçmiştir!

XIV

“Şok tedavi” değişik yöntemlerle uygulanmaya devam edildi. Buna, önemli kayıplara neden olan Çeçenistan savaşı da eklendi. Sonuç, 1995'te yenilenen Duma seçimleri esnasında şöyleydi:

GSMH, yılın ilk 11 ayı boyunca “ancak” yüzde 4 azalmıştı, işçilerin gerçek gelirlerindeki azalma ise yüzde 15'ti. Hükümetin enflasyona karşı başarılı mücadelesi sonunda 1995'teki oran yüzde 220'de kalmıştı! Nüfusun dörtte birinden fazlası yoksulluk sınırının altında yaşıyordu.

Aralık 1995'te yapılan Duma seçimlerinde alınan sonuçlar şöyledir (parantez içindeki rakamlar 1993'teki oy oranını göstermektedir):

Parti	Oy oranı	Toplam temsilci
Rusya Federasyonu Komünist Partisi	22.3 (12.4)	157
Liberal Demokrat Parti	11.2 (22.8)	51
Evimiz Rusya	10.13 (-)	55
Yabloko	7.8 (6.9)	45
Rusya Kadınları	4.6 (8.1)	1
Rusya'nın Uğraşı	4.5 (-)	1
İşçi Yönetimi	4 (-)	1
Rusya'nın Demokratik Seçimi	3.9 (15.4)	9
Tarım Partisi	3.8 (7.9)	20

ve diğerleri...

Partilerin seçimde aldıkları sonuçlar daha yakından incelenecek olursa;

1. RFKP oylarını neredeyse iki kat artırmış ve Duma'daki temsilciliklerin üçte birinden fazlasını kazanmıştır.

RFKP üyesi olmayan Boris Kagarlitsky, New Left Review'un 215. sayısında yayınlanan yazısında şöyle demektedir:

“Liberal-Demokrat Parti'nin 1993 seçimlerindeki başarısının tersine, Komünist Partisi'nin zaferi başarılı bir televizyon kam-

panyasının sonucu değildir. Komünist Partisinin başarısı, ciddi örgütsel çalışma ve halkın bilincindeki değişimden kaynaklanmıştır.”

RFKP, anti-komünist olarak bilinen bölgelerde bile oylarını yükseltmiştir. Politik olarak daha karmaşık olan, sağın kalesi sayılan ve daha çok orta kesimin yaşadığı Moskova'da bile yüzde 15 oy almıştır.

2. Jirinovski'nin RLDP'si, eski oylarının yaklaşık yarısını alabilmiştir. RLDP yönetime karşı bir görünüm sergilemekle ve bazı konularda RFKP ile birlikte oy kullanmakla birlikte, aslında tüm önemli konularda (genel olarak kapitalist yolun desteklenmesi, bütçe, başbakana güven) hükümetle birliktedir. İrkçı-milliyetçi yapısına uygun olarak, yönetimi Çeçenistan'daki savaşta pasif davranmakla suçlamaktadır.

Bu konumu nedeniyle Rusya'daki ırkçı-milliyetçi hareketin daha da gerilemesi beklenebilir.

3. İktidar partileri oldukça kötü bir sonuç aldılar. Seçimlerde RFKP'nin başarılı olacağı tahmin ediliyordu, ancak sağ ve merkez sağ denilen kesimin bu denli başarısız olacağı beklenmiyordu. Başbakan Çernomırдин'in partisi “Evimiz Rusya” ve Batı medyası tarafından özellikle desteklenen Yegor Gaydar önderliğindeki Rusya'nın Demokratik Seçimi, oldukça kötü sonuçlar aldılar. Bunlara, Yabloko Seçim Bloku da eklenmelidir. Grigori Yavlinski tarafından yönetilen Yabloko ile ötekiler arasındaki farklılıklar ayrıntıdardır. Yabloko radikal muhalif gibi görünerek durumunu koruyabilmektedir.

Burada, Rusya'daki seçim sisteminin ayrıntılarına girmiyoruz. Şu kadarı belirtilebilir ki, parti listelerinin aldığı oy ile kazanılan milletvekilliği bakımından sağ partilerin durumu daha da kötüdür.

4. Küçük komünist örgütler de seçimlerde önemli sıçrama yaptılar. Örneğin Rusya'nın Uğraşı TV'de propaganda yapamadı, bildiri bile dağıtamadı ve buna rağmen yüzde 4.5'e ulaşırken,

büyük ekonomik kaynakları olan ve İzvestiya gibi önde gelen bir basın kuruluşu tarafından desteklenen Rusya'nın Demokratik Seçimi yüzde 3.9'da kaldı.

Komünistler seçimlere blok olarak girseydi (RFKP, Rusya'nın Uğraşı, İşçi Yönetimi ve diğer komünist gruplar) oy oranları yüzde 40 civarında olurdu.

Seçim sonuçları, Rusya halkının “şok tedavi”yi, büyük boyutlara ulaşmış yolsuzluğu ve Çeçenistan savaşını reddettiğini gösterdi.

Rusya'da politik sistemin özellikleri nedeniyle, parlamento seçimlerinin önemli bir etkisi olmadı. Bu seçimler, Haziran 1996'da yapılacak devlet başkanlığı seçiminin ön aşaması özelliğini taşımaktadır. Rusya'da parlamentoda güçlü olmaktan daha önemli olan devlet başkanlığıdır.

XV

Eğer Rusya'da seçimleri kazananlar komünist adını taşımasalardı, sadece özelleştirmenin sosyal haklar gözetilerek yapılmasını savunsalardı; halkın desteğinin “şok tedavi” yanlısı sağcılardan eski komünistlere dönmesi büyük bir sorun oluşturmazdı. ABD ve Batı Avrupa ülkelerinin yönetimleri böyle bir dönüşten rahatsız olmaz, hatta bu işi beceremeyen ve sosyal patlamalara yol açma ihtimali fazla olan “liberaller” yerine, yönetim tecrübeleri fazla olan, ülkeyi ve halkı tanıyan eski komünistlerin işbaşına gelmesine sevinirlerdi.

Rusya'da farklı bir durum vardır: Rusya'da az çok ciddiye alınabilir bir güce ulaşan sosyal demokrat bir parti yoktur. Kendilerini sosyalist olarak tanımlayan, ama komünistlerden de uzak duran partiler arasında, en azından birleşik bir seçim ittifakı oluşturma ve anlamlı bir güce ulaşma gerçekleşmemiştir. Eski SBKP içinde bulunanlar, ya ırkçı-milliyetçi ya da “şok tedavi” yanlısı olmuşlar ya da komünist olarak kalmışlardır. Rijkov gibi özelleştirmenin aşamalı olarak yapılmasını, bu aşamada ekonomide güçlü bir devlet denetimi olması gerektiğini savunanlar,

Yeltsin ile girdikleri açık çatışmayı kaybettikten sonra, politik yaşamda önemli denilebilecek bir güç olamamışlardır. Rusya'da halkın yaşam koşullarının düzeltilmesini ve sosyal haklarının korunmasını ve uygulanan ekonomik politikanın buna göre düzenlenmesini isteyen tek güç komünistlerdir.

Mevcut iktidarın bu konuda yapabileceği bir şey de yoktur. Başkanlık seçimleri öncesinde ekonomik uygulamaları değiştireceğini ilan etse bile, inandırıcı olması mümkün değildir.

Polonya örneğindeki benzeyen bir "Rus Kwasniewski" bulmak, bu ülkede olanaksızdır. Rusya'da en ılımlı muhalefet bile Kwasniewski'den daha soldadır.

Zyuganov'un devlet başkanı seçilmesi durumunda, Rusya'da ne tür değişikliklerin olabileceğini incelemeye çalışalım.

Öncelikle, Rusya'nın bugünkü koşullarında, büyük bir değişimin beklenmemesi gerekir. Ekonomi birçok alanda çökmüş ya da çökmenin eşiğine gelmiş, dış borç büyük miktarlara ulaşmıştır (Her ne kadar, önemli bir borç miktarı, seçimlerde Yeltsin'i desteklemek amacıyla Batılı ülkeler tarafından ertelenmişse de, Rusya ekonomisinde dışarıdan alınacak yeni krediler halen büyük önem taşımaktadır).

RFKP'nin başa geçmesi, Rusya'daki yeni hakim sınıfla olan çatışmayı hızlandıracaktır. Yeni burjuva sınıfı beş yıl öncesine göre çok daha belirgindir, ama az çok oturmuş bir sınıf olmaktan halen uzaktır. Rusya'da -Türkiye'nin 1930'lu yıllarına benzer bir şekilde- devlet kapitalizmi vardır. Geçmişi kısadır ve güvensiz ortam nedeniyle vurgunculuk ve karanlık ekonomi yönü özellikle belirgindir.

Rusya'da devlet kapitalizmi şu anlama gelir:

1. Önemli ekonomik kaynaklar ve işletmeler üzerinde -rolü gittikçe azalmakla birlikte- halen önemli bir devlet mülkiyeti vardır.

2. Rusya'da zenginleşmek, hatta yatırım yapmak, ithalat ve

ihracatta “kolaylık sağlamak”, devlet kurumlarıyla yakın ilişkiye doğrudan bağlıdır.

3. Devlet kapitalizminin amacı, özel mülkiyet rejimini ve dolayısıyla burjuvaziyi güçlendirmektir.

Bu gelişmeden iki kesim özellikle faydalanmaktadır: Eski nomenklatura'dan olup halen yönetimin önemli noktalarında bulunanlar ve bunlarla ilişki içindeki yeni zenginler. Bu iki kesim sık sık iç içe de girmektedir.

Eski Sovyet toplumu, devlet kapitalizminin belirgin özelliklerine uymamakla birlikte, sınıflı bir toplumdu ve sınıflar arasındaki çelişkileri bütünüyle “uzlaşır çelişkiler” olarak değerlendirmek de mümkün değildi.

Rusya'da Yeltsin'in gücü, sadece emperyalistlerin desteğine ve anti-komünistlerin halk muhalefeti kendi kanallarına yönlendirme başarısına değil, nomenklatura'nın da önemli bir bölümüne dayanmaktadır. Yeltsin'in ordu ve polise hakim olması, ekonominin kilit noktalarını fazla zorlanmadan denetime alması, başka türlü açıklanamaz.

Yeltsin'in çevresinde eski nomenklatura'nın oranı yüzde 75, çeşitli bölgelerde ise yüzde 83'tür. Eski SSCB içindeki çeşitli cumhuriyetlerde de büyük oranda eski yöneticiler işbaşındadır. Gürcistan'da Şevardnadze, Litvanya'da Brasuaskus, Moldavya'da Lucinski, Azerbaycan'da Aliyev... Bunlara Ukrayna, Beyaz Rusya, Özbekistan ve Türkmenistan da eklenmelidir.

Yeltsin, fabrikalarda ve ekonominin çeşitli kademelerinde çalışan yöneticilere işlerini korumak ve yeni düzenden yararlanarak zenginleşmek yolunu açmıştır.

Rusya'da büyük sanayinin özelleştirilmesinde özellikle izlenen yol şöyledir (Aralık 1992'ye kadar 1000'den fazla kişinin çalıştığı işletmelerin yüzde 60'ı, 200'den fazla kişinin çalıştığı işletmelerin yüzde 70'i bu yolu izlemiştir): İşletme yöneticileri ve işçiler, işyerinin yüzde 51 hissesini almaktadır. Bu tür bir özelleştirme,

işyeri yöneticilerinin de işine gelmektedir, çünkü yabancı sermayenin ya da o alanın dışından birisinin egemenliği engellenmektedir. Gerçi bu yolun işletme yöneticileri bakımından birçok kararı işçilerle birlikte almak gibi bir sakıncası vardır, ama bu konuda -tıpkı eskiden olduğu gibi- kolaylıkla üste çıkabileceklerine güvenmektedirler. İşyeri komiteleri, işyerinde taban örgütlenmesi, işyeri yöneticilerinin seçimle oluşturulması gibi, Sovyet döneminde de görülen çabalar, hep yöneticilerin egemenliğiyle sonuçlanmıştır. Bilgi, eğitim ve tecrübe düzeyleri arasında büyük farklılıkların olduğu yerlerde taban örgütlenmesi ve seçimin farklı sonuçlar vermesi pek mümkün değildir.

İşçiler, genellikle, dışarıdan bir yatırımcıya karşı işletme yönetimini desteklemektedir. Bu tür bir özelleştirme, bugünün yüksek enflasyon koşullarında, hemen olmasa bile, işçilerin peşin para karşılığında hisselerini işletme yönetimine satmalarıyla sonuçlandığından, yöneticilerin de işine gelmektedir.

İşletme hisselerinin çoğunlukla orada çalışan işçiler tarafından (hem de uygun koşullarda) satın alınması, ancak bir dönem için "mülkiyetin yaygınlaşması"nı, tabana dağılmasını sağlamaktadır. Mülkiyetin toplulaşması süreci hemen işlemeye başlamaktadır.

Birçok işletmede, Rus yöneticilerle yabancı yatırımcılar arasında rekabet vardır. Artan sayıda fabrika yöneticisi, Rus girişimciye ülke sanayisine giren yabancı sermayeye karşı öncelik verilmesini savunan RFKP'ni ve Zyuganov'u desteklemeye yönelmektedir. Kendisine bağlı Başbakan Viktor Çernomırdin hükümetinden desteğin çekildiğini gören Yeltsin, bu amaçla neo-liberal Anatoli Kubais'in yerine Lada fabrikasının eski yöneticisi Vladimir Kadannikov'u getirerek bu gelişmeyi önlemeye çalışmaktadır.

Zyuganov devlet başkanlığı seçimlerini kazansa bile, en azından bir dönem sosyalist uygulamalara yönelmeyecektir. Rusya'nın ve dünyanın bugünkü durumunda, başka bir yönelim de mümkün görünmemektedir.

Büyük bir olasılıkla şu adımların atılacağı söylenebilir:

1. Zyuganov, çeşitli kereler ifade ettiği gibi, özel mülkiyete karşı değildir. Ama hangi özel mülkiyete? Rusya'daki özelleştirme sürecinde yolsuzluklar, yönetici-yeni kapitalist işbirliğiyle yapılan usulsüz işlemler, kayırmalar ve vurgunlar hayli yoğundur. RFKP, bu nedenle, sık sık özelleştirmenin yasadışı yollardan yapıldığını savunmaktadır.

Seçimlerden sonra, özel mülkiyet sahiplerinden bunu nasıl elde ettiklerini belgelemelerinin istenmesi mümkündür. Bugünün yasalarına bütünüyle uyan böyle bir uygulama bile, özelleştirme için önemli bir darbe olacaktır.

2. Rusya'daki kapitalizm, sık sık “mafya kapitalizmi” olarak nitelendirilir. Normal kapitalist işleyiştten daha fazla vurgunculuk ve kapkaç düzeni kurulmuştur. RFKP'nin ilk işi, mafyacı kapitalistler ve onların halen çeşitli yönetim kademelerinde bulunan eski nomenklatura arasındaki yandaşlarıyla mücadele etmek olacaktır. Oran vermek zordur, ama Rusya'daki kapitalizmin önemli bir bölümü bu kategoriye girmektedir.

3. Başkanlık seçimlerinin kazanılması durumunda petrol, gaz ve öteki enerji ve hammadde sağlayan kuruluşlardan özelleştirilmiş olanların ulusallaştırılması mümkündür. Böyle bir adımın ülkede sempati ve destek bulacağı da söylenebilir.

4. RFKP ve Zyuganov, “ülkenin refahına katkıda bulunacak yabancı sermayeye açık olduklarını” belirtmektedirler. Hatırlanacağı gibi, SSCB'nin ilk yıllarında Lenin de benzer bir belirleme yapmıştı. Böylece, bugünün Rusya'sında bulunan yabancı sermaye ikiye ayrılacaktır: Kâr eden ama faaliyetiyle Rusya ekonomisine katkıda da bulunanlarla, ancak soygunculuk olarak adlandırılabilir şekilde kısa dönemde büyük kâr peşinde koşanlar. Bugünün koşullarında ikinci tür hiç de az değildir.

5. Ekonomik politikadaki bir başka değişim; asgari ücret ve emekli maaşlarının yükseltilmesi, imalat sanayiinde daha sıkı denetim ve kollektif çiftliklerin desteklenmesi olacaktır.

6. İthalat-ihracatta devlet denetimi artacaktır. Rusya'nın Batı mallarının kolay pazarı olması önlenecektir. Lüks maddelerin ithalatında uygulanan vergi ve dolayısıyla iç pazar fiyatı artacaktır. Bu, aynı zamanda yerli üretimin teşviki anlamına da gelmektedir.

Yeltsin dönemindeki tipik ticaret şöyle işlemektedir. Rusya'dan işe yarayabilecek her şey dışarı kaçırılmakta, buna karşılık lüks ürünler, radyoaktif çöp ve her çeşit pornografik ürün ülkeye sokulmaktadır.

Batı ülkelerinin özellikle en bayağı kültürel ürünlerinin Rusya'ya sokulması, iktidarda bulunan ve pazar ekonomisinin değerlerine inanan liberallerin politikası gereğidir. "Halkın bilincini değiştirmenin" ve "yerleşmiş değer yargılarını kırmanın" ancak böyle mümkün olabileceğini düşünmektedirler.

Bu ithal kültür, özellikle gençleri etkilemektedir.

Sonuç olarak, RFKP, ekonomik politikada bugüne kadar yapıları durdurmakla, özelleştirme, ithalat-ihracat ve yabancı sermayenin faaliyetlerine bir düzen vermekle, ekonomik suçları önlemekle yetinse bile, Rusya'daki kapitalist gelişmeyi önemli oranda frenlemiş olacaktır.

Görüldüğü kadarıyla, Zyuganov'un başkanlık seçimlerini kazanması durumunda, bugünün koşullarına uyarlanmış Yeni Ekonomik Politika (NEP), aşamalı olarak uygulanacaktır. Bunun ne tür sonuçlar vereceğini şimdiden belirlemek olanaksızdır. NEP, aynı zamanda önemli bir iç mücadele demektir. NEP'in, bir süre sonra "sosyalist iktidar altında kapitalizmin geliştirilmesi" demek olan "piyasa sosyalizmi"ne dönüşmesi de muhtemeldir.

RFKP, desteğini almaya başladığı fabrika yöneticileriyle ne kadar birlikte ilerleyebilir? Bu yönetici kesim, kapitalistleşenler ve öyle olmayanlar olarak nasıl ayrışır? RFKP içinden, kapitalistleşen kesimle ilişki kuran ne kadar olur? Parti, Rusya'da kapitalizmin gelişmesini ne kadar denetim altında tutabilir? İçeriden ve dışarıdan, Rusya'daki yeni NEP'in kapitalist gelişme yönünün

ağır basması için mücadele edilecektir. Sosyalizm için mücadele edenlerin çabaları ise tersi yönde olacaktır. Zyuganov'un devlet başkanı seçilmesi, bu anlamda yeni bir mücadelenin başlangıcı olacaktır. Son olarak, partinin yeni bir nomenklatura egemenliğine mi, yoksa kendini yenilemiş bir komünist partisi olmaya doğru mu gelişeceği önümüzdeki yıllarda ortaya çıkacaktır denilebilir.

XVI

RFKP Başkanı Gennadiy Zyuganov ve partinin diğer yöneticileri hakkındaki kısa bilgiler şöyledir:

51 yaşında olan Zyuganov, SBKP içinde Gorbaçov reformlarının baştan beri eleştiricisidir. 1990'da SBKP'den ayrı olarak oluşturulan Rusya Federal Sovyet Cumhuriyeti Komünist Partisi'nin kurucularından biridir. SBKP 1992 yılında yasaklandığı zaman, Jirinovski yandaşlarıyla birlikte "Ulusal Cephe"yi oluşturmuştur.

Valentin Kuptsov, 58 yaşındadır. Başkan yardımcısıdır. SBKP MK üyesiydi. Parti içi mücadelede, Zyuganov karşısında yenilgiye uğramıştır. Daha "ortodoks" olarak bilinir.

Alexander Shabanov, 60 yaşındadır. Başkan yardımcısıdır. Moskova Devlet Üniversitesi'nde çalışmaktadır. Partinin ideologu olarak bilinmektedir.

Alevtina Aparina, 54 yaşındadır. Volgograd (önceki Stalingrad) bölge yöneticisidir.

Yuri Belov, 57 yaşındadır. SBKP döneminde Leningrad bölgesinde önemli bir görevi bulunan Bekov, şimdi partinin aynı yerdeki yöneticisidir.

Gennadi Gamza, 51 yaşındadır. Blagoveshchenk'te bir inşaat firması yöneticisidir.

Anatoli Ionov, 49 yaşındadır. Eski bir metal işçisidir.

Leonid İvançenko, 53 yaşındadır. Rostov'daki endüstri kompleksinin yöneticisidir.

Valentin Koptyug, 65 yaşındadır. Organik kimyacıdır, Rusya

Bilimler Akademisi başkan yardımcısıdır.

Georgi Kostin, 61 yaşındadır. Bilim adamı ve Voronez'deki askeri-endüstri fabrikasının yöneticisidir. Eski Başbakan Nikolay Rijkov'a yakınlığıyla tanınır.

Anatoli Lukyanov, 65 yaşındadır. 1988-90 döneminde SBKP Politik Bürosu aday üyesi, 1990-91'de Yüksek Sovyet başkanıdır. 1991'de Gorbacov'a karşı yapılan darbeye katılmıştır.

İvan Melnikov, 45 yaşındadır. SBKP MK sekreterliğinde çalışmıştır. Uluslararası ilişkilerde uzmandır.

Valentin Nikitin, 47 yaşındadır. SBKP'de Ukrayna'daki Ufa bölgesi sekreteriydi.

Viktor Peshkov, 50 yaşındadır.

Sergey Potapov, 45 yaşındadır.

Mikhail Surkov, 50 yaşındadır. Askerdir. Partinin ordu komitesi başkanıdır.

Kazbek Tsiku, 60 yaşındadır. Ekonomisttir, Kuptsov'a yakınlığıyla tanınır.

Viktor Vidmanov, 62 yaşındadır. Sovyet hükümetinde tarımsal makineler yapımıyla ilgili bakanlık yardımcısıydı.

Viktor Zorkaltsev, 59 yaşındadır. Tomsk bölgesindendir ve mühendistir, dini konularda uzmandır.

RFKP içinde bir "Leninist Platform" bulunmaktadır. Zyuganov'u "milliyetçi sapmaları" nedeniyle eleştirmektedir.

Partinin Ocak 1995'te yapılan 3. Kongresinde, "Bütün Ülkelerin İşçileri Birleşiniz!" sloganı programdan çıkarılmıştır.

XVII

RFKP programında, Rus halkının tarihsel değerlerine özel bir vurgu yapılır. Bu değerler içine, 19. yüzyılın büyük devrimci demokratlarıyla 20. yüzyıl başındaki iki devrim ve Sovyet iktidarı girer. Aslında kısaca söz edilmeliydi. 19. yüzyılda başta Dostoyevski ve Tolstoy olmak üzere Rusya'nın önemli düşünce ve sanat

insanları, bu ülkenin kendi kültürüne yaslanması ve Batı değerlerini reddetmesi gerektiğini savundular. Komünist değillerdi ama ülkenin özgün kültürünü vurguluyorlardı.

Rusya'da kapitalizm, aynı zamanda Batı kültürünün, hem de en kötü özelliklerinin ülkeye ithal edilmesini getirmiştir. Buna karşı Rus halkının tarihsel ve kültürel değerlerine sahip çıkmanın milliyetçilikle ilgisi yoktur.

Zyuganov'un son Duma seçimleri öncesinde, Rusya'nın Batı'yı özellikle de ABD'yi örnek almayacağını şu sözlerle vurguladığı bilinir: "Volga, Missisipi'den doğmaz ve ona da akmaz."

Rusya, eski Sovyet cumhuriyetleri ya da eski sosyalist ülkelerden herhangi birindeki komünist partisinin (ya da yaklaşık aynı özelliklere sahip, ama adı farklı olan bir başka partinin), ülkesindeki sosyalizmin tarihini ve yıkılışını değerlendirmesine ihtiyatla yaklaşmak gerekir. Bu tespit, kitlesellik kazanmış olanlar için de geçerlidir.

SBKP 4 yıl önce yasaklandı. Şimdi ise RFKP Duma'da en büyük parti ve başkanı Zyuganov da, 16 Haziran'daki devlet başkanlığı seçimlerinde kazanma şansı en az Yeltsin kadar olan bir aday. Bu durumdaki bir parti, programında ülkesindeki sosyalizmin tarihini ve yıkılış nedenini de kısaca değerlendirmek zorundadır. Durumu hiç de kolay değildir. Ülkede ve dünyada çok şey başarmış, ama sonuç olarak da yıkılmış bir sosyalizmin yöneticisi olan bir partinin devamcısıdır. Tarihin yükünü üzerinde taşımaktadır. Dört yıl gibi kısa sürede, dağılan gücünü toplayarak yeniden iktidara aday olmuştur. Aslında onun toparlanmasından çok, YDD ve Rusya'daki neo-liberaller o kadar başarısız olmuşlardır ki, ülkede sosyal demokrat bir seçenek de olmadığından kitle desteği komünistlere dönmeye başlamıştır.

Partinin 1991-1992'deki çözüluşüne kadar ülkedeki sosyalizmin tarihi üzerine çok şey yazılmıştır, ama bunların büyük bölümü geçerliliklerini yitirmişlerdir. Toparlanmanın yanı sıra koşulların da kısa sürede öne fırlattığı partinin "tarihe cevaplar"ına

bu bakımdan ihtiyatla yaklaşmak gerekir. Açıklama yapmaları gerekiyordu ve yaptılar, genellikle de uygun gibi görünen ilk düşünceye sarılarak yaptılar. Önümüzdeki yıllarda, daha soğukkanlı ve gerçek nedenlere inen değerlendirmeler herhalde yapılacaktır.

RFKP'nin SSCB tarihiyle ilgili değerlendirmeleri, Rusya'daki diğer komünist örgütlere göre daha objektif ve tutarlıdır. Sosyalizmin sorunları üzerine kafa yormak yerine tüm sorumluluğu Stalin'e yüklemek ya da "bu ülke zaten yıllardır sosyalist değildi, sosyalizm yoktu ki yıkılmış olsun" türünden bir "analiz" yapmak, hiç de açıklayıcı değildir. Dünyanın tüm sosyalist ülkelerinde benzer sorunların ortaya çıkması ya da "iki çizgi mücadelesi"ni neden hep burjuva çizginin kazandığı, bununla açıklanamaz.

RFKP programında, Stalin dönemine ilişkin değerlendirme objektiftir. Emperyalist kuşatma nedeniyle, "yetişmek ve geçmek", ülkenin ve halkın tüm potansiyeli kullanılarak gerçekleştirilmeye çalışıldı. 2. Dünya Savaşı ve sonuçları, bu yolun doğru olduğunu gösterdi. Bu hızlandırılmış gelişme, aynı zamanda aşırı merkezîyetçiliği ve toplumsal yaşamın birçok alanının neredeyse devletleştirilmesini getirdi (Program tarihsel inceleme olmadığı için belirlemelerle yetinilmesi yanlış değildir).

Ardından önemli bir belirleme yapılmaktadır. SBKP'nin 1961'de formüle edilen 3. programında, önceki "yetişmek ve geçmek", Batı'nın üretim ve tüketim anlayışının eleştirilmeden kopya edilmesine dönüşmüştür. Sosyalizmin üretici güçlerin eski gelişme tarzında kalması, tarihsel inisiyatifi -ekonomik alanla sınırlı olmayan biçimde- kaybetmesine neden olmuştur.

Bu belirlemenin arka planının dolu olduğu kuşkuludur. Sosyalizmin "farklı bir uygarlık anlayışı" olduğu hissettirilmekte, ancak bunun ne olduğu konusunda -bilinen klasik belirlemeler dışında- ipucu verilmemektedir.

Sosyalistler, yıllarca, tekniğin ideolojisiz olduğunu düşünmüşlerdir. Bu nedenle, örneğin, aynı üretim yönteminin kapita-

lizimde de sosyalizmde de kullanılabileceğini ve önemli olanın bunun hangi toplum biçiminde neye hizmet ettiği olduğunu savunmuşlardır.

Bu doğru değildir. Tekniğin, belirli bir üretim yönteminin kendine göre bir ideolojisi vardır. Kendisine uygun bir örgütlenme tarzını ve işçi tipini gerekli kılar.

Örneğin Taylorizmin özel bir çeşidi olan “yürüyen bant sistemi”, işyerinde yeni bir örgütlenmeye ve büyük bir üretim artışına neden olmuştur. Ama bu “üretimin yeniden örgütlenmesi” tekniğini” olduğu gibi alıp sosyalist amaçlar için kullanamazsınız. Taylorizm, işyerinde katı bir hiyerarşiyi ve işçinin üretim bilgisinden uzaklaştırılmasını (işyerinde neredeyse beyinsizleştirilmesini) gerekli kılar.

Bugünkü kapitalizmdeki yeni üretim tekniklerini de, bu çerçevede değerlendirmek mümkündür. Kapitalizmdeki bilimsel-teknolojik gelişmeler ve yeni üretim örgütlenmeleri, kapitalist toplumun öteki özellikleriyle iç içedir. Onlardan ayrılıp, sadece “bir teknik” olarak ele alınamazlar. (Daha geniş bilgi için “Alternatif Teknoloji” adlı kitaba bakınız.)

Kapitalizmle paylaşılan bir dünyada “farklı bir uygarlık”ın nasıl oluşturulabileceği, henüz büyük bir sorun olarak durmaktadır.

SBKP tarihinin ve perestroykanın başarısızlığının açıklanmasını, parti içindeki iki çizginin mücadelesine ve önderliğin ihane-tine bağlamak, hemen hiçbir şeyi açıklamaz. Toplumda birikmiş olan muhalefetin, medya organlarının başına geçen kişilerin yürüttüğü psikolojik savaşla halkın bilincinin bulandırılmasına bağlanması, oldukça yüzeysel bir yanıltır. Böyle bile olsa, önce en başta, sosyalizmin yıllardan beri halka nasıl bu kadar kolay bulandırılabilen bir bilinç kazandırdığı üzerinde durulmalıdır (Kaldı ki, son Duma seçimlerinde büyük medyanın desteğine rağmen neo-liberaller başarılı olamamışlardır).

Programda, yıllardır SSCB ile sıkı ilişki içinde olan, hatta ba-

zen müdahale de edilen Doğu Avrupa ülkelerindeki yönetimlerin nasıl bu kadar kolay yıkıldığından söz edilmemektedir. Rusya, Doğu Avrupa ülkeleri değildir, ama apayrı bir ülke de değildir. SSCB'ndeki gelişmeler, Doğu Avrupa ülkelerindeki yönetimlerin çökmesinde etkili olmuş ve bu çöküş SSCB'ni de etkilemiştir. Rusya'da Zyuganov'un devlet başkanı seçilmesi durumunda, bu gelişme öncelikle Ukrayna, Beyaz Rusya ve Bulgaristan'ı, eski SSCB içindeki tüm ülkeleri ve başta Slovakya olmak üzere Doğu Avrupa ülkelerini ve tüm dünyayı etkileyecektir.

Bitirirken bir noktayı belirtmek gerekir: RFKP programı Al-mancadan çevrilmiştir. Türkçesi, çevirinin çevirisi olmaktadır. Yine de çeviri, bugünün koşullarında dünyadaki dikkatlerin en fazla üzerinde toplandığı Rusya Federasyonu Komünist Partisi'nin görüşleri hakkında doğrudan bir kaynak durumundadır.

KAYNAKLAR:

1. Parteien in Osteuropa, Segert-Machos, Westdeutscher Verlag.
2. Alternatif Teknoloji, David Dickson, Ayrıntı Yayınları.
3. New Left Review
4. Monthly Review
5. Wirtschaftsinfo
6. Der Spiegel
7. The Time Magazin
8. The Economist

RFKP

Rusya Federasyonu Komünist Partisi Programı

22 Ocak 1995 tarihinde, RFKP Üçüncü Kongresi'nde karar altına alınmıştır.

Rusya trajik bir yol ayrımında bulunmaktadır. Şu an hüküm süren rejim, halkımızı yalan dolan ve şiddet yoluyla barbar ve ilkel kapitalizme geri döndürmek istiyor. Bu yol, tarihsel olarak bir felakettir. Sovyetler Birliği yok edilmiştir. Rusya Federasyonu da aynı tehlike ile karşı karşıyadır. Ülke, şiddetli bir sistem krizi içerisinde bulunmaktadır. Endüstri ve tarım üretimi, şimdiye kadar hiç görülmemiş bir düzeye düşmüş ve düşmeye devam etmektedir. Üretim güçleri, bilim ve kültür planlı bir şekilde yok edilmektedir. Nüfus sınırlandırılmakta, halkın sefilleşme süreci hızlandırılmaktadır. Ülke topraklarında yaşayan ulusların arasındaki anlaşmazlıkların yol açtığı yangınlar söndürülmemektedir. Rusya'nın bağımsızlığı giderek zayıflamakta, ülkemiz Batının yarı sömürge hammadde kaynağı durumuna gelmektedir.

Emekçilerin mülkiyet ilişkilerinin parçalanması, sosyal ve ekonomik haklarının ve kazanımlarının büyük bir bölümünün kaybolması, halkın hızla proleterleşmesine yol açmaktadır. Bir avuç yeni parababasıyla halkın ezici çoğunluğu arasında ortaya çıkan çelişkiler, her geçen gün derinleşmektedir. Ezilenlerin kızgın protestosu ve hiddeti, yurtsever güçlerin büyük bir devletin şerefine ayaklar

altına alınmasından duydukları acıyla birleşmektedir. Halkın bütün kesimleri arasında rejime karşı direniş ruhu aralıksız yükselmekte, çeşitli politik güçler örgütlenmekte ve birleşmektedir.

İşçi sınıfının, emekçi köylülerin ve halk aydınlarının çıkarlarını korumaktan asla vazgeçmeyen Rusya Federasyonu Komünist Partisi, görevini, direniş hareketine bilinçli ve hedefe yönelik bir nitelik kazandırmak olarak görmektedir. Parti, ülkenin birliği, bütünlüğü ve bağımsızlığı, yurttaşların refahı ve güvenliği, halkın fiziki ve ahlaki sağlığı ve Rusya'nın sosyalist yolda ilerlemesi için mücadele ediyor.

Temel amaçlarımız şunlardır:

- Emekçilerin çoğunluğunun anayasaya dayalı iktidarından oluşan, Sovyetler ve halkın kendi kaderini demokratik olarak tayin etmesini sağlayan benzer modellere dayanan **HALK İKTİDARI**;
- Güvence altına alınmış çalışma ve emeğin sonucuna göre ücret hakkıyla herkesin ücretsiz eğitim ve sağlık hizmetlerinden yararlanma, rahat konut, dinlenme ve sosyal yardım olanaklarından yararlanma hakkında ifadesini bulan **ADALLET**;
- Emeğin kurtuluşuna, insanın insan tarafından sömürülmesinin ve her türden sosyal asalaklığın ortadan kaldırılmasına ve üretim araçları üzerinde toplumsal mülkiyet biçimlerinin hakimiyetine dayanan **EŞİTLİK**;
- Ulusların eşitliği, halkların kardeşliği, yurtseverlik ve enternasyonalizm ilkelerinin birliğine dayanan **YURTSEVERLİK**;
- İnsan haklarının ve yükümlülüklerinin birliği, bireyin topluma, toplumun bireye karşı duyması gereken **SORUMLULUK**;
- Üretim güçlerinin yeni durumuna ve insanlığın karşı karşıya bulunduğu görevlerin niteliğine uygun, ekolojik gü-

venliğin ihtiyaçlarına cevap veren, yenilenmiş ve gelecekte bir anayasa ile güçlendirilecek **SOSYALİZM**;

Tarihsel gelecek olarak **KOMÜNİZM**.

Komünistler, tarihin evrimci ve devrimci biçimde geliştiği düşünesindedirler. Komünistler, emekçilerin çıkarlarına gerçekten hizmet eden süreçleri desteklerler. Sosyalist yenilenmenin başarılmasının ardından, sosyalizmin barışıl yollardan gerçekleşmesini savunmaktadırlar. Parti, şiddetli bir iç savaş tehlikesini içinde barındıran burjuva ve küçük burjuva radikalizmine karşıdır.

Parti, programatik amaçların saptanmasında, onların hayata geçirilmesine yönelik strateji ve taktiklerin seçilmesinde, kendisine, Marksist-Leninist öğretiyi, anayurttaki ve uluslararası plandaki bilimsel, kültürel kazanımlara dayanan diyalektik materyalizmi kılavuz edinir.

1. İibinli Yıllara Girerken Dünya

RKFP bugünün koşullarını değerlendirirken, kapitalizmle 20. yüzyıla damgasını vuran sosyalizm arasındaki mücadelenin henüz bitmediği görüşünden hareket etmektedir.

Bugün dünyanın büyük bir bölümüne hükmeden kapitalizm, maddi ve manevi üretimin sınırsız sermaye birikimine tabi kılındığı, azami kârı hedefleyen piyasa yasalarının belirlediği bir toplum tipidir. Her şey metaya dönüşüyor. Her şeyin biricik ölçüsü paradır. Bu, kapitalizmin özgün ve savurgan karakterini belirlemektedir. Kapitalizm, üretimi, sosyal harcamaları, çevreyi, gelecek kuşaklar için tahrip edici sonuçları dikkate almaksızın, insanı ve doğa kaynaklarını çok yönlü sömürüsünün bir aracı olarak görmektedir.

Gelişmiş kapitalist ülkeler grubu, yirminci yüzyılın ikinci yarısından itibaren, yeni ve kurnazca sömürgeleştirme ve eşkiyavari sömürü yöntemleriyle, insan organizmasının doğal ihtiyaı olan tüketimi, insanın sosyal statüsünün ölçüldüğu "kutsal yükümlölük"e dönüştürmüştür.

Özü gereği emeğin en üst düzeyde yoğunlaşmasına yol açan bu (üretim/tüketim Çev.) biçimi, sermayenin yeni işleyiş biçimidir.

Sermaye, kullandığı ticari reklamcılık aracılığıyla yarattığı psikolojik baskıyla tüketicinin zevklerinin sürekli değiştirilmesini, kâr kaynağı olarak görmektedir. "Tüketim toplumu" ahlakı, insan kişiliğinin çürüyüşünü derinleştirmiştir.

Bununla birlikte, kapitalizmin temel karakteri değişmemiştir. Emekle sermaye arasındaki sınıf çelişkisi, gelişmiş ülkelerin sınırlarını aşmış ve kıtalara dağılmıştır. Kapitalist dünyanın yeni yapısı, kendisine göreceli bir istikrar sağlamakta, gelişmiş kapitalist ülkelerde sosyal çatışmaları hafifletme ve devletlerarası çatışmalara dönüştürme olanağı sunmaktadır. Ancak, küçük bir ülkeler grubu için yüksek bir tüketim temposu sağlamakla kapitalizm, insanlığı yeni bir çelişkiler sarmalı içine itmiş, şimdiye kadar görülmeyen ekolojik, demografik ve etno-sosyal sorunlar ortaya çıkarmıştır.

Burjuva yaşam biçimi, olanaklarının sınırına yaklaşmıştır. Kapitalizmin heyecanlı savunucuları bile, artık kapitalist üretim biçimini, sadece kendi iç sınırına değil, aynı zamanda doğal (doğanın) sınıra da dayandığını söylemek zorunda kalıyorlar. Üretimin bilinen yöntemlerle ve aynı tempoda artması, dünyayı dönüşü olmayan ekolojik bir felakete sürüklemekte, barınılmaz bir duruma getirmektedir.

İnsanlık, yeni yüzyıla girerken, geleceğe ilişkin dramatik bir seçimle karşı karşıya gelmiştir. Düşüncemize göre, sosyal ve sınıfsal çelişkilerden kaynaklanan iki yol bulunmaktadır:

Birinci yol; bugünkü üretim, tüketim ve dağılım yapısının korunarak dünya ekonomisinin büyüme hızının sınırlandırılmasına, hatta dondurulmasına götürür. Bu yol, "yeni dünya düzeni" aracılığıyla gelişmiş ülkelerin geri bıraktırmış ülkeler üzerindeki hakimiyetini kalıcılaştırmak, insanlığın gelişmiş ülkeler ve onlar tarafından sömürülen geri bıraktırmış ülkeler olarak ayrışmasını korumak istemektedir.

İkinci yol; üretim güçlerinin, üretim ve tüketim biçiminin nitel değişimi ve bilimsel, teknolojik ilerlemenin insani ihtiyaçlara göre

yeniden yapılandırılması temelinde, ekolojik dengenin korunarak bütün dünya nüfusunun yaşam düzeyinin sürekli yükseltilmesini hedeflemektedir.

İkinci yol; uluslararası ekonomik, sosyal ve politik çevrelerde "istikrarlı gelişme" adı altında yer edindi. Rusya'nın da içinde bulunduğu büyük bir ülkeler topluluğu, genel uygarlaşma eğilimini, elde bulunan üretim güçlerini ve toplumun düşünsel gelenek ve deneyimlerini dikkate alarak, emeğin çapını, istikrarlı gelişme konusunda ulusal bir strateji oluşturmak amacıyla genişletiyor.

RFKP, Rusya'nın, sosyalist yolda olabildiğince hızlı bir şekilde ilerlemesi için yeterince nedeni ve çıkarı bulunduğunu düşünmektedir. Bu ilerleme sırasında sosyalizm, bir öğreti, bir kitle hareketi ve bir toplumsal sistem olarak ikinci yükselişini yaşamalıdır.

Üretim güçlerinin nesnel gelişim eğiliminin analizi, 21. yüzyılın sosyalizm yolunda gelişeceğini gösteren iyi bir genel çerçeve sunmaktadır. Kapitalizmin israfçı üretim ve tüketim karakteri yavaş yavaş bütünüyle aşılabacaktır. İnsanlarda, yeni toplumun ileriye doğru gelişmesinin temel alındığı emek, üretim, tüketim ve doğa kaynaklarını koruma anlayışı gelişmeye başlamaktadır.

Üretken emeğin karakteri temel olarak değişiyor. Üretimin merkezine insan kişiliğinin çok yönlü gelişimi kondukça, emek, giderek entellektüel emeğe dönüşmektedir. Toplumun insanın gelişimine, yani öğretim ve eğitime, bilime ve kültüre ve sosyal alana yatırımı, kesin bir önem kazanmaktadır.

Yaratıcı motifler ve istekler, insanların işe özendirilmesi için hissedilir bir önem kazanmaktadır. Emek, yaşamı sürdürmek için zorunlu bir etkinlikten, insanın yaratıcı yeteneklerini ve becerilerini en iyi şekilde geliştirdiği, kendisini ifade ettiği kendi başına bir değere dönüşmeye başlamıştır.

İnsan ihtiyaçlarının niteliği ve yapısı, temelden değişmektedir. İnsanın yaratıcı manevi ihtiyaçlarının giderilmesi, bütün ihtiyaçları arasında en önemli yere oturmaya başlamaktadır. Toplum, üyelerine sağlıklı bir yaşam sürmesi için gerekli ihtiyaçlarını istikrarlı bir

nunla birlikte, toplumsal ihtiyaçların nitel olarak çeşitli şekillerde ve sürekli gelişebilmesinin gerekleri de garanti edilmektedir.

Kamu ulaşımı, iletişim, enformasyon, sağlığın korunması ve beslenme, ilke olarak yeni bir basamağa sıçramaktadır. Var olan olanaklar dikkatli bir şekilde korunmakta ve geliştirilmekte, yığınla yeni eğitim, dinlenme merkezleri, kulüpler, tiyatrolar, parklar, stadyumlar, müzeler, kütüphaneler vs. yaratılmaktadır.

Üretim ve tüketimin toplumsal karakterinin gelişimi, milyonlarca insanda, çeşitli ortak yaratıcı etkinliklere, öz örgütlenme ve yönetime iten ortak davranış, dayanışma ve karşılıklı yardım anlayışını yaygınlaştıracaktır.

Bu dönüşümler, sonuç olarak, üretici güçlerin yeni bir devrimci atılım yapmasını sağlamaktadır. Toplum, endüstri teknolojisinden endüstri sonrası teknolojiye doğru gelişmektedir.

İnsan ve doğa arasındaki ilişkilerde, köklü değişiklikler yaşanmaktadır. Canlı doğa ile cansız doğanın dönüşüm süreçlerinin organik olarak ortaklaştırılması, üretim ve doğanın yenilenme süreçlerini bütünleştirmektedir. İnsanın emek etkinliğinin nesnel amacı, köklü bir şekilde değişmektedir. Doğa, şimdiye kadar, emeğin sonsuz temeli olarak görülüyordu. Ama şimdi emek, doğanın korunması ve kendi kendisini yenilemesini köklü olarak yeni baştan örgütleme göreviyle karşı karşıya bulunmaktadır. Bütün biçimleriyle (ekonomik, teknik, ekolojik, ahlaki ve kültürel) kamu güvenliği, üretimin verimliliği için temel ölçüt olmuştur. Sürekli iş bandı teknolojisi, yerini seri imalatla azami ölçüde bireyselleştirilmiş üretimin bir arada bulunduğu ve çok somut ihtiyaa göre hesaplanmış esnek otomasyona bırakmaktadır. Mkemelleştirilmiş taşımacılık sistemlerine dayalı olarak, mevcut ekonomik birimlerin desantralizasyonu ve insanın yaşadığı dünyanın yeniden şekillenmesi yaşanacaktır.

Sosyal ve ekonomik anlamda teknolojik ilerleme, emeğin toplumsallaşma sürecine denk düşmektedir. Emeğin kollektif karakterinin güçlenmesi, ekonominin değişik kolları ve sektörleri ara-

sındaki bağı ve yönetim olanağının artması anlamına gelmektedir. Emeğin toplumsallaşması, sosyalizmin kaçınılmaz ilerleyişinin maddi temelidir. Bu dönüşümün motoru işçi sınıfıdır ve işçi sınıfı olacaktır.

Bilimsel teknolojik ilerleme sırasında, şehirli ve köylü işçi sınıfı değişmekte, nitel ve yapısal olarak köklü bir yenilenme sürecine girmektedir. İşçinin sınırlı uzmanlığına dayalı üretim biçimi, artık tarihe karışmaktadır. Üretim, artık gittikçe artan bir şekilde, kalitesi ve teknik bilgisi daha yüksek, ufku geniş emekçiler talep etmektedir. Mühendislik bilgisi olan aydınların büyük bir bölümü işçi sınıfının saflarına katılıyor.

Bu karşılıklı süreçler sonucu öncü, modern işçi sınıfının çekirdeği ortaya çıkıyor. İşçi sınıfı saflarının emekçilerin değişik kategorileri tarafından yeniden ve yeniden doldurulması ve en iyi özelliklerinin geliştirilmesi, sınıf ayrımına dayalı toplumun yavaş yavaş ortadan kalkacağına işaretini vermektedir. Komünistler, insan emeğinin bu yenilenmiş topluluğu içerisinde en önemli sosyal tabanlarını bulmaktadırlar. Komünistler, düşüncelerini ilk önce toplumun bu kesimine ulaştırırlar, emekçilerin çıkarlarını ulusal ve uluslararası düzeyde kavramaları ve gerçekleştirmeleri için onları desteklerler. Sadece Rusya'nın değil, aynı zamanda 21. yüzyıla girmekte olan bütün uygarlığın kaderi, toplumun bu önder gücünün ellerindedir.

2. Rusya Tarihinin Öğrettikleri ve Krizden Çıkış Yolu

RFKP, üç bininci yıla girmekte olan insanlığın gelişme yasalarını değerlendirirken, her halkın ve ülkenin bu yasaları gerçekleştirirken kendi özgünlüğünü ve gerçekliğini göz önünde bulundurması gerektiğinden hareket etmektedir. Bu bizim anayurdumuz için de bütünüyle geçerlidir.

Rusya kendine özgü toplumsal bilinci, devlet düzeni, halklarının özverili çalışması ve mücadeleci büyük girişimiyle, yazarlarının, müzisyenlerinin, sanatçılarının, bilim adamlarının ve mühendislerinin parlak düşünceleriyle, Rus devrimcilerinin birkaç kuşak süren

ren çabalarıyla insanlığın ileriye doğru gelişmesine eşsiz bir katkıda bulunmuştur.

Rus tarihi, devrimlerin tarihin lokomotifini olduğu düşüncesinin bütünüyle doğru olduğunu göstermiştir. Rasin, Pugaçov'un köylü savaşları, Dekabristlerin ayaklanması, Herzen ve Çernişevski'nin çabaları olmasaydı köleliğin ortadan kalkması mümkün olmayacaktı. 20. yüzyılda kitlelerin yaratıcılığı, emekçilerden oluşan sovyetler ve çok uluslu sovyet federasyonu gibi dünya tarihi açısından önem taşıyan yeni toplum ve devlet kurumları ortaya çıkarmıştır. Bu kurumlar iş, ücretsiz eğitim, sağlık, dinlenme, konut, ülke ve dünya kültüründen yararlanma hakkı gibi temel insan haklarını güvence altına almıştır. Bizim eğitim ve öğretim sistemimiz, bilimin ve yaratıcı sanatın yeşermesini, insanlığın uzaya açılmasını olanaklı kıldığından bütün dünyada herkes için gıpta edilir bir örnek olmuştur.

Rusya'nın geleceği, ancak yaratıcı geleneğinin ve tarihsel devamlılığının sağlam temelleri üzerine kurulabilir. Komplike bir şekilde iç içe geçmiş ulusal ve ekonomik koşullar, Rusya'yı kültürel ve ahlaki geleneklerin sahibi durumuna getirmiştir. Bu geleneklerin temel değerleri şunlardır: Komünçülük, kollektivizm, yurtseverlik; birey, toplum ve devlet arasında sıkı ilişkiler; en ideal gerçeğin, iyinin ve adaletin vücut bulması için çaba; ulusal, dini ve başka ayrılıklarına bakmaksızın bütün yurttaşların eşitliği.

Rus İmparatorluğu'nun jeopolitik mirasçısı Sovyetler Birliği'ydi. Sovyetler, devlet ve sistem olarak ayrılmaz bir bütünlük gösteriyordu. İç ve dış yıkıcıların temel çabaları, ülkenin Sovyet döneminde yapmış olduğu gelişmeleri kötülemeye yöneliktir. Sosyalizme karşı olan pogrom kahramanları da aynı zamanda büyük gücün mezar kazıcıları olarak ortaya çıktılar. Bundan dolayı, anayurdun yeniden doğuşuyla sosyalizme dönüş birbirinden ayrı düşünülemez. Ülkemiz halkları, 1917'de ve 1941'de olduğu gibi, yine bir seçim yapmak zorundalar: Ya büyük bir devlet ve sosyalizm ya da çöküş ve bütünüyle sömürgeleşme. Cesaretle söyleyebiliriz ki, özü

itibariyle Rus düşüncesi yürekten sosyalisttir.

Büyük anayurt sosyalist devrimi askeri, politik ve ekonomik olarak çöken, toprak bütünlüğü parçalanmış ve sosyal olarak yönetmekten aciz burjuva-feodal bir blok tarafından yönetilen Rusya'nın varlığını koruması için tek gerçek şansıydı. Bununla birlikte, kapitalist Rusya'nın çözmediği ekonomik sorunları ele alma zorunluluğu, Sovyetler'in devlet ve toplum yapısı üzerinde hissedilir izler bıraktı. Bir taraftan emekçi çoğunluğun iktidarı kurulmuş, ekonominin toplumsal mülkiyete dayalı yönetimi sağlanmıştı. Sovyet insanı işsizliği ortadan kaldırmış, devasa sosyal kazanımlar elde etmiş ve bir kültür devrimi gerçekleştirmişti. Diğer yandan, üretici güçlerin karakterinde kapitalizme oranla çok az değişiklik olmuştu. Aynı zamanda, SSCB'ye yönelik dış emperyalist tehlike, çabuk ve kesin bir cevap bekliyordu. Bu durumda geçerli olan tek bir parola vardı: "Yetişmek ve geçmek". Pratik olarak ekonominin bütün olanakları sonuna kadar kullanıldı. Kapitalist ülkelerde bütün bir çağ boyunca süren endüstrileşme, tarihsel olarak çok kısa bir zamanda gerçekleştirildi. Tarım, endüstrileşmeye uygun olarak, hızlandırılmış bir tempoda kollektifleştirildi. Sovyet halkının büyük anayurt savaşını kazanması ve ekonomik düzeni yeniden kurması, bu yolun tarihsel haklılığını kanıtlamaktadır. Ama bu yol, zorlama bir karakter taşıyordu ve birçok alanın sıkı merkezileşmesini ve devletleştirilmesini zorunlu kılıyordu. Ancak ne yazık ki, bu yol, haksız olarak mutlaklaştırıldı ve temel ilke haline sokuldu. Sonuç olarak, halkın öz örgütlenmesi daraldı ve emekçilerin toplumsal enerjisi ve girişimi-ne gerekli önem verilmedi.

Sosyalist gelişme kendi ayakları üzerinde yükselirken, sosyalist düşüncenin basitleştirilmesine yeniden izin verildi. İlke olarak doğru olan "emekçilerin büyüyen ihtiyaçlarının bilimsel teknolojik devrim temelinde daha çok giderilmesi" belgisi, tarih dışı bir soyutlama olarak kaldı. Pratik olarak yeni sovyet planları, çok sınırlı olarak uygulamaya kondu ve SBKP'nin 1961 yılında kabul edilen 3. programının heyecanı, eski "yetişmek ve geçmek" sloganı çerçeve-

sine geri döndü, yani aslında iş, üretim ve tüketim alanında Batı toplum modelini eleştirmeden kopya etmeye vardı.

Bu ,anlaşılacağı gibi, sosyalist ekonomiyi önderliği kaybetmeye mahkûm etti ve sosyalizmin asıl görevinin yerine getirilmesini zorlaştırdı. Bu görev şudur: Üretimin biçimsel hukuksal olarak değil gerçekten toplumsallaştırılması, halkın kapitalizme oranla daha yüksek bir yaşam düzeyine kavuşturulması ve üretici güçlerin geliştirilmesi, buna dayalı olarak emek kolektiflerinin özyönetimine geçiş, çalışmayı özendirici etkili motivasyon yöntemlerinin kullanılması, insanın özgür ve uyumlu gelişimi için uygun koşulların oluşturulması. Sosyalizm, üretici güçlerin gelişimi konusunda eski bir modele sarılmakla, yalnız ekonomide değil birçok alanda tarihsel inisiyatifini yitirdi.

Bununla birlikte, sosyalizmin en önemli ilkelerinden biri olan "herkesten yeteneğine göre, herkese emeğinin sonucuna göre" yaklaşımı, önemli oranda değiştirildi ve yok edildi. Emekçilerin geniş kesimleri, emeklerinin sonuçları üzerinde söz sahibi olma olanağı giderek azaldıkça, kendilerini halkın genel kazanımlarının sahibi olarak görmemeye başladılar. Bu sosyal bağımlılığı, kayıtsızlık ve pasifliği beraberinde getirdi.

Sovyet toplumunun krizi, onlarca yıl iktidarda bulunan partinin kriziyle doğrudan ilişkilidir. SBKP'nde baştan beri proleter ve küçük burjuva, demokratik ve bürokratik olmak üzere iki karşıt eğilim vardır. Bu iki eğilim arasındaki mücadele, Ekim Devrimi'nden sonra keskinleşti. Lenin'in de uyardığı gibi, iktidarda bulunan komünist partisinde sahte devrimciler ve inancı olmayan kariyeristler de beslenir. Sosyalizm için asıl tehlikeyi, sayılarının fazlalığından ve dokuz canlı olmalarından dolayı küçük burjuva ideolojisinin temsilcileri oluştururlar. Bunlar, ülkeyi ve devlet malını bölüşülecek bir ganimet gibi görürler. İlk önce emellerini, "Sovyet-Rusya'nın uluslararası görevidir" şeklindeki yalancı troçkist açıklamasıyla gizlemeye çalıştılar. Bu sahte komünistler, genç cumhuriyetin devrimin

ihraç üssü, "dünya yangını" için kullanılacak yakacak malzemesi yapılması için çağrı yaptılar. Bugün aynı düşünce, "dünya sivilizasyonuna geri dönelim" belgisi altında, başka bir kılıkta yeniden karşımıza çıkıyor.

Küçük burjuva etkinin küçümsenmesi, iktidar ve ideoloji tekeli, bazı parti önderlerinin "komünist kibirliliği", SBKP'ni "kendini beğenmiş parti" durumuna getirdi. Parti yönetimi ile milyonlarca komünist ve emekçiler arasındaki uçurum, gittikçe derinleşmeye başladı.

SBKP'nde iki kanat, aslında iki eğilim ortaya çıktı. Bu iki eğilim arasında aralıksız bir mücadele sürdü. Bu mücadele sonucu, pratik olarak uygulanan politik çizgi ortaya çıktı. Bu dikkate alınmadan, anayurtta 30'lu, 40'lı yıllarda yaşanan kitlesel bilinçli coşku ve baskıların aynı döneme denk düşmesi gibi çelişkileri doğru anlamak mümkün değil. Ancak var olan bu koşullar dikkate alındığı zaman, J.W.Stalin ve M.Molotov, N.S.Khruşçov ve G.M.Malenkov, L.I.Breşnew ve A.N.Kossigin gibi parti yöneticilerinin rolünü nesnel olarak değerlendirebiliriz.

Parti saflarının sadece nicel olarak büyümesinin hedeflenmesi, yönetici kadroların sistemli olarak değişmesi ve gençleştirilmesi için gerekli olan bir mekanizmanın yokluğu, partinin sağlıklı kesimlerinin meşru hakkı olan parti önderliğini denetleme hakkının korunamamasıyla ve artan oranda kariyeristlerin parti önderliğine dolmasının engellenmemesiyle sonuçlanmıştır. Felaketin asıl tarihsel nedeni burada yatmaktadır. Bundan bağımsız olarak, partinin leninist çizgisi ve ülkenin gerçekten sosyalist yenilenmesi için verilen kavga hiçbir zaman durmamıştır.

J.P.Andropov, 1983 yılında, geniş bir parti kitlesi ve toplumun desteğiyle, ekonomi yönetimini yeniden düzenlemeye, devlet ve toplum yaşamını demokratikleştirmeye başladı. Başlatılan yenilenmeler, halkın yaşamına iyileştirici etkiler yapmıştır. Komünistler, üretimde özyönetim, demokratik seçimler, ifade ve örgütlenme özgürlüğü

gibi konuları kapsayan bu politik çizgiden bugün de vazgeçemeyiz.

Ama, toplumun önder tabakalarının ülkede yeni hedeflere ulaşmak için çoktan beri olgunlaşmış olan reformları tutarlı olarak hayata geçirme istekleri, kokuşmuş, beceriksiz ülke yönetimi tarafından halka ve devlete karşı amaçlar için kullanıldı. Sahtekârca, her tür mülkiyet biçiminin eşitliği açıklandı. Aslında böylece, yaşayabilir tek mülkiyet biçimi olarak toplumsal mülkiyetin rolü, mümkün olan her türlü şekilde tahrip edildi. Kooperasyonun içeriği ve biçimi tahrif edildi.

Kitle iletişim araçlarının yönetimi, bilinçli olarak, anayurdumuzu gammazlayanların ve ondan nefret edenlerin eline verildi. Psikolojik savaş yöntemleriyle emekçi kitlelerin bilinci etki altına alındı ve Sovyet ve Rusya tarihinin üzeri yalan ve dolanla örtüldü, Sovyet iktidarına ve birleşik federal devlete karşı harekete geçen kara sermayenin ve halk düşmanlarının istediklerini yapmalarına izin verildi.

Partiye ihanetin, ulusal çıkarların gözardı edilmesinin, anayurdumuzun yıkılmasının kişisel sorumluluğunu Gorbaçov ve Yekovlev, Yeltsin ve Şevardnadze taşımaktadır. Sonuna kadar çürümüş olan yönetim ve onların maşaları, "iktidarı mülkiyete karşı değiştirmeyi" karar altına aldılar.

Gizli emelleri gerçek yoldaşların direnişiyle karşılaşınca, bu politik olarak yozlaşmış unsurlar, devlet işletmeleri ve devlet dairelerindeki kollektiflerde komünistlerin çalışmalarını yasakladılar. Bundan sonra, Ağustos ile Kasım 1991 tarihleri arasında bir karşı devrim gerçekleştirdiler ve komünistlerin partisini temelli yasaklamak istediler.

Biyeloweşk komplosu, iktidara gelmiş olan ve anayurduna açıkça ihanet edenlerin utanç tacı oldu. Halkın iradesi kutsaldır. O, en yüksek egemenliğin iradesidir. Onlar, 17 Mart 1991 tarihli halk oylamasında Sovyet insanının açıkça dile getirdiği ortak devlet çatısı altında yaşama isteğini, en kaba bir şekilde yaraladılar.

Sarı basın ve saraycı kitle medyası, SBKP etrafında yaşanan dramatik olayları SBKP'nin çöküşü olarak lanse etmeye çalıştılar. Ancak olanlar, biçimsel olarak sürdürülen parti birliği çerçevesinde zaten var olan iki düşünsel ve örgütsel kanadın birbirinden ayrışmasının son sahnelerinin oynanmasıydı.

Bunlardan birisi "başkan dikeyi" ismini aldı ve az bir kadro değişikliğiyle iktidarını sağlamlaştırdı. Bu kanat, anayurda ihanet partisine dönüştü ve ülkeyi, bedeli yağmacılık ve aşağılama olan kontrolsüz bir şekilde idare etmektedir. Bu kanat, asıl amacını, yeni modern sınıf olan mafya-komprador burjuvazisinin oluşmasını hızlandırmak olarak görmektedir. Bu amaçla, fiyatların liberalleştirilmesi ve özelleştirmeler gerçekleşti. Ulusal zenginliğimiz, alay edilecek kadar az bir para karşılığı yurtdışına satılıyor.

Ülkeyi çökerten ikinci adım, kanlı Ekim 1993'dür. Yüksek Sovyetlerin kurşunlanması, başkanlık hanedanlığının gerçekleştirilmesi için halk düşmanı anayasanın zorla kabul ettirilmesinin başlangıcıydı. Bu yaşananlar, sosyalizmin kuruluşu ilerledikçe düşman güçlerin direnişinin bitmeyeceği, aksine sıkça en gaddar ve insanlık dışı biçimlere bürüneceğine ilişkin öngörüyü doğrulamıştır.

Ancak sosyalizmin güçleri dağılmadı. Rusya'nın krizden kurtulması gerekiyor ve kurtulacaktır da. Tarihsel deneyimler, böyle bir başarının, ancak emekçilerin ve bütün halkın ulusal ve devlet çıkarlarını tam olarak bildiği zaman elde edileceğini gösteriyor. Önümüzde, kendi yolumuzda amacımıza ulaşmak durmaktadır.

Bunun gerekleri şunlardır:

- Halk düşmanı mafya-komprador kliğin (ulusal ihanet partisi), yasal yöntemlerle iktidardan uzaklaştırılması ve emekçilerle ulusal güçlerin iktidarının kurulması.
- Rusya devletinin korunması, sovyet halklarının yeni bir birliğinin yaratılması, Rus halkının ulusal birliğinin korunması
- Birliğin politik ve ekonomik bağımsızlığının güçlendiril-

mesi ve dünyada eski çıkarlarının ve pozisyonunun yeniden kazanılması.

- Toplumda barışın yerleştirilmesi, düşünsel farklılıkların ve çelişkilerin yasal yollarla ve diyaloga dayalı olarak çözülmesi.
- Suça karşı savaş ilan edilmesi. Bireyin ve toplumun güvenliğinin garanti altına alınması.
- Ekonomik krizden kurtulmak için, devletin ekonomik yaşamı düzenlemesine dayalı acil önlemler almak.

RFKP, Rus halkının ulusal kurtuluş mücadelesini geliştirmeyi görev bilmektedir. Bu mücadelenin hazır ve potansiyel ittifak güçleri var. Bunlar sosyalist, merkezci ve tutarlı demokratik yelpazenin siyasi partileri ve ilerici yurtsever hareketlerdir. Bunlar, sendikalar, işçi, köylü, kadın, muharip, gençlik, girişimci, aydın ve sanatçı örgütleri, dini birlikler ve geleneksel mezheplerdir.

Biz onların düşüncelerine saygılıyız ve kendi düşüncelerimizi dayatmıyoruz. Ama onlarla konuşurken ve ortak hareket ederken, düşüncelerimizi, yani Rusya'nın ulusal ve devlet çıkarlarının, sömürgeci köleleştirmeye ve karşı devrime karşı mücadele ile sosyalizm ve halk iktidarının sovyet biçimleri için mücadelenin organik birliğinde olduğunu saklamayı da gerekli görmüyoruz. Yaşamın bizi haklı çıkaracağından eminiz.

Parti, amaçlarına tutarlı, barışçı yoldan ulaşmak için üç politik aşama öngörmektedir:

Komünist partisi, birinci aşamada, ittifak güçleriyle birlikte bir ulusal kurtuluş iktidarı kurmayı amaçlıyor. Bu iktidarın amacı, "reformlar"ın korkunç sonuçlarını ortadan kaldırmak, üretimin gerilemesini durdurmak, emekçilerin en önemli ekonomik ve sosyal haklarını korumaktır. Halka, toplumun çıkarlarına aykırı bir şekilde el koyulan mülkiyeti geri vermek ve devlet kontrolü altına almak, meta üreticilerinin yasalar çerçevesinde verimli çalışmasını sağlayacak koşulları yaratmak. Ulusal servetin üretim ve paylaşımı için,

emek kolektiflerinin özyönetimini ve kontrolünü harekete geçirmek.

İkinci aşamada, üretici güçlerin düzeyinden dolayı ekonominin çok yapıli durumu korunacaktır. Devletin temsilci organları ve hükümet, ülkenin güvenliğini ve bağımsızlığını emniyet altına alacaklar, "Yeni Dünya Düzeni"nin yaratıcılarının Rusya'nın doğal zenginlik ve üretim kaynaklarını ele geçirme denemelerine karşı önlemler alacaklar, zorla parçalanan Sovyetler Birliği'nin sınırları dahilindeki cumhuriyetlerin ekonomik ve politik entegrasyonunu her türlü yolla teşvik edeceklerdir.

Üçüncü aşamada ve belli bir politik ve ekonomik istikrarın sağlanmasından sonra, emekçiler, devlet işlerinin yönetimi, Sovyetler, sendikalar, işçi birlikleri ve yaşamın ortaya çıkardığı halk iktidarının başka organları üzerinde giderek daha fazla ve geniş olarak söz sahibi olacaklardır. Sosyalist sistemin, sosyal, yapısal, örgütsel ve teknik açılardan halkın refahı için en yararlı ekonomik sistem olduğu, giderek daha açık bir şekilde ortaya çıkıyor. Bu süreç, geçiş ve yeniden kuruluş evresi olacaktır.

Üçüncü aşamanın özelliğı, mümkün olan en iyi sosyalist gelişme modelinin gereklerine uygun temelde sosyalist ilişkilerin artık yerleşmiş olmasıdır. Üretim araçları üzerinde, ekonomik toplumsal mülkiyet biçimleri hakim olacaktır. Emegın ekonomi üzerindeki hakimiyeti, artan ölçüde fiilen toplumsallaştırılmasına uygun olarak, yavaş yavaş sağlamlaşacaktır.

Lenin'in belirlemelerine uygun olarak, en gelişkin sosyalizmi, insanın insan tarafından sömürsünden arınmış, servetin emegın nicelik, nitelik ve sonuçlarına göre paylaştırıldığı sınıfsız toplum biçimi olarak görüyoruz. Bu, bilimsel planlama ve yönetime dayalı olan ve sanayi sonrası teknolojiyi uygulayarak emegın ve kaynakların tasarrufunu temel alan, üretimin üretkenlik düzeyini ve verimliliğini artıran bir toplum biçimidir. Bu, kişinin yaratıcı etkinliğı ve emekçilerin özyönetimi sonucu canlı tutulan, gerçek demokrasi ve gelişkin düşünsel kültür toplumdur.

Sosyalizmde geleceğin, herkesin özgür gelişmesinin, bireyin özgür gelişmesine bağlandığı komünist birliğin gerekli koşulları hazırlanır ve geliştirilir.

3. Asgari Program

Asgari program, partinin stratejik amaçların gerçekleştirilmesi için bir dizi acil önlem öngörüyor. RFKP, halk düşmanı rejim devam ettiği sürece, toplumda sosyal, ekonomik ve politik istikrarın sağlanmasının mümkün olmadığının bilincindedir.

Bundan dolayı, şu anki rejime muhalif olan Rusya Federasyonu Komünist Partisi, her türlü yasal yoldan şu amaçlarına ulaşmayı en önemli görevi sayıyor:

- Yurttaşların iradesine dayalı olarak hesap verilmesini güvence altına alan seçim sistemi ve halk oylaması ile ilgili bir dizi yasanın çıkartılması;
- Rusya Federasyonu başkanlık seçimlerinin erkene alınması ve ülkede hüküm süren politik krizi çözmeyi amaçlayan ve halkın güvenini kazanmış bir hükümetin kurulması;
- Kardeş katliamının ve uluslararası çatışmaların sona erdirilmesi, halklar arası dostluk ve işbirliğinin yeniden kurulması;
- Bileloveşsk anlaşmalarının feshedilmesi ve birleşik devletin, gönüllülük temelinde aşamalı olarak yeniden kurulması;
- Emekçilerin devlet organlarında mümkün olan en yüksek oranda temsilinin, değişik kademelerde özyönetimlerin ve emek kolektiflerinin haklarının korunmasının güvence altına alınması;
- Toprakta ve doğal zenginliklerde özel mülkiyete, bunların satılmasına veya alınmasına izin verilmemesi ve "toprak halkın ve onu işleyenindir" ilkesinin gerçekleştirilmesi;
- İş sahalarının yaratılması, işsizliğe karşı mücadele ve halkın asgari yaşam şartlarının güvence altına alınması için

bir yasanın çıkarılması;

- Rus ve Sovyet tarihinin karalanmasının ve Lenin'in hatırasına ve öğretisine leke sürülmesinin sona erdirilmesi;
- Yurttaşların, yasalar çerçevesinde doğru bilgi alma hakkının, bütün toplumsal ve politik güçlerin devlet kitle iletişim araçlarından yararlanmasının sağlanması;
- Rusya Federasyonu için yeni bir anayasa tasarısının halk içinde yaygın bir şekilde tartışmaya açılması ve halkın çoğunluğunun onayını almış bir anayasanın çıkarılması;
- Parti, iktidar organlarının halk düşmanı eylemlerine karşı grev ve yurttaşların, uluslararası insan hakları anlaşmalarında karar altına alınmış başka direniş biçimleri dahil olmak üzere, parlamento içi ve dışı çeşitli mücadele şekillerini kullanmıştır ve kullanacaktır.

Parti, ilerici güçlerle birlikte iktidara geldikten sonra şunları görev saymaktadır:

- Halkın güvenini kazanmış ve ülkede iktidarın en yüksek temsil organına hesap vermekle yükümlü olan bir hükümetin kurulması;
- Sovyetlerin ve halkın başka iktidar biçimlerinin yeniden yerleştirilmesi;
- Ekonomik çizginin değiştirilmesi ve devletin, üretimin gerilemesini durdurmak, enflasyona karşı mücadele etmek ve halkın yaşam düzeyini yükseltmek için olağanüstü önlemler alması;
- Rusya yurttaşlarına iş, dinlenme, konut, bedava eğitim ve tıbbi yardım ile yaşlılıkta bakım gibi sosyal ve ekonomik hakların yeniden sağlanması;
- Suç oranının azaltılması; hırsızlık, yağmalama, rüşvet, dolandırıcılık, çetecilik yapanların, ülkenin doğal kaynaklarını veya maddi ve manevi zenginliklerini talan edenlerin daha ağır bir şekilde cezalandırılması için önlemler alınması;

- Ulus ve devlet çıkarlarına denk düşen, Rusya'nın uluslararası otoritesini güçlendiren bağımsız bir dış politikanın izlenmesi; Rusya'nın çıkarlarını ve onurunu zedeleyen uluslararası anlaşmaların feshedilmesi;
- Ulusal güvenliği sağlayan ve ordunun halka karşı kullanılmasını yasaklayan bir askeri doktrinin geliştirilmesi ve gerçekleştirilmesi;
- Hammadde, eksik olan besin ve diğer tüketim maddelerinin de arasında bulunduğu stratejik öneme sahip mallar üzerinde dış ticaret tekelinin yeniden kurulması;
- Dürüst çalışmaya bağlı saygınlığın, insanın göreviyle arasındaki yaratıcı ilişkinin, toplumun ve kolektivizmin geleneklerine saygının, Rus diline ve kültürüne, Rusya halklarının dil ve kültürlerine saygının yeniden yaratılması;
- Batılılaştırma ve Amerikanlaştırmının, tarihsel vandalizmin, kâra tapınmanın, şiddet ve sefahatin, egoizmin ve bireyciliğin yayılmasının durdurulması.

RFKP, emekçi halkın partisi olarak şunları gerçekleştirmeyi amaçlıyor:

- Temel besin maddeleri ve ihtiyaç duyulan en önemli endüstri malları başta olmak üzere, en önemli malların fiyatlarının istikrara kavuşturulması ve düşürülmesi;
- Devletin ve toplumun mallarının talanına son verilmesi; yasalara, ülkenin çıkarlarına ve emekçilerin haklarına aykırı olarak gaspedilen mülkiyetin devletleştirilmesi veya bunlara el konulması; bu tür durumlarda halk ve kolektif mülkiyetin yeniden yerleştirilmesi;
- Devlet veya yerel istihdam programlarının uygulanmaya konması ve işsizliğe karşı geniş çaplı önlemlerin alınması;
- Ticari bankalar ve başka kredi ve maliye kurumları ve fonlar üzerinde devlet kontrolünün kurulması; döviz işlemlerinin devlet bankalarında toplanması;

- Bilimsel yatırım ve yüksek teknoloji gerektiren üretim ve yerli üretimin korunması başta olmak üzere, ekonominin belirli alanlarında üreticilere devlet desteği sağlamak amacıyla adres programlarının hazırlanması, yurtdışına yapılan sermaye ihracına karşı mücadelede sert önlemler alınması;
- Ülkenin bilimsel potansiyelinin yenilenmesi, bilim adamlarının yaratıcı emeklerinin desteklenmesi için olumlu koşulların yaratılması;
- Askeri malların siparişi ve üretiminin gerçekleştirilmesi ile ilgili bütün işlemlerin devlet tarafından düzenlenmesi, savunma sanayiinin dönüştürülmesi için gerçek bir programın hazırlanması;
- Meta üreticilerinin teşvik edilmesi, yerli sanayiye yatırım yapılması ve tarımcılığın yeniden canlanması ve verimliliğinin artırılması için vergi politikasında reform yapılması;
- Toprağın temel üretim aracı olarak halkın ortak malı sayıldığı, köylü ve çiftlik ortaklıklarına süresiz kullanım için devredildiği; yurttaşların, satma hakkı olmaksızın, miras bırakabileceği veya kiraya verebileceği, kendilerine ait çiflik, bahçe ya da yazlık ev olarak özel mülkiyetini içeren bir toprak yasasının çıkarılması;
- Tarım-endüstri komplekslerinin, devlet tarafından, örgütlenme veya mülkiyet durumuna bakılmaksızın desteklenmesi; tarım ve endüstri ürünleri arasında fiyat dengesinin sağlanması;

RFKP, sosyal adaleti savunan bir parti olarak şunları hayata geçirecektir:

- İktidarın kötüye kullanılmasını veya hangi biçimde olursa olsun, insanın insan tarafından sömürülmesi için kullanılmasını engelleyen bir önlemler paketinin karar altına alınması;
- Reel asgari yaşam standardına uygun asgari ücret, asgari

emeklilik maaşı, burs veya yardım sisteminin yerleştirilmesi;

- Halkın, 1992 yılında fiyatların liberalleştirilmesiyle kaybolan tasarruflarının telafi edilmesi;
- Yüksek geliri ve özellikle çok sayıda özel mülkü olan yurttaşların, artan oranda vergilendirilmesi; (vergi oranının, gelir ve mülkiyet durumuna göre, her kişi veya gelir grupları için yeniden saptanması. çev.)
- Aile, annelik ve çocukluk dönemi için devlet desteğinin sağlanması;
- Yıkılan çocuk hazırlık okulu, gençlik, kültür, dinlenme ve spor tesisleri ağının yeniden kurulması;
- Malul ve emeklilerin, geliri az olan ailelerin desteklenmesi ve yoksullar için acil sosyal yardım önlemlerinin alınması;
- Gençlerin orta ve yüksek öğrenimini, meslek eğitiminden sonra işyerini garanti eden, yaşama atılan herkes için uygun koşulların hazırlanmasını, genç ailelerin, özellikle ev bulma sorunu başta olmak üzere, devlet tarafından desteklenmesini güvence altına alan bir gençlik yasasının hazırlanması;
- Yedeğe ayrılanlara onurlu yaşam sürmeleri için gerekli koşulların sağlanması ve işyeri bulunması da dahil olmak üzere askeri elemanların, milislerin, savcılık ve mahkeme çalışanlarının ve ailelerinin normal yaşamlarını sürdürebilmeleri için devlet tarafından garanti edilecek koşulların yaratılması;
- Ölüm oranının düşmesi, doğum oranını artması ve çok çocuklu ailelerin desteklenmesi için bir devlet programının gerçekleştirilmesi;
- RFKP, uluslararası yasalarda öngörülen insan hak ve özgürlüklerinin hakikaten gerçekleştirilmesi için mücadele eder. Parti, bütün hukuki himaye biçimlerinin gerçekleştirilmesini ve insan haklarının, maddi ve hukuki olarak garanti edilmesini destekler.

Yurtseverliğin, enternasyonalizmin, halkların dostluğunun partisi olan RFKP şunları amaçlıyor:

- Anayurdumuzun birlik, bağımsızlık ve varlığının emniyet altına alınması; uluslararası uzlaşmanın, yüzlerce yıllık geleneği olan halkların dostluğunun yeniden yaratılması;
- Ülkenin Rus ve diğer halkların tarihi ve manevi değerlerinin korunması;
- Halkların eşitliğini tanıyan, Rusya'nın devlet bütünlüğünden her halkın tarihsel olarak sorumlu olduğuna dayanan bir ulusal politikanın izlenmesi;
- Değişik etnik grupların temsilcilerine, yerel olarak ve ülke çapında yaşamın bütün alanlarında eşit temsil olanağının sağlanması;
- Rus-Ortodoks dinine ve diğer Rusya halklarının dinlerine saygı duyulması;
- Rusya'nın çok uluslu özelliğini yansıtan, halkın yaşam düzeyinin geliştirilmesi, Rusya'nın büyümesi ve dünyada etkisinin artması konusunda çaba gösteren, değişik kültürel, politik, toplumsal ve bir mezhebe bağlı hareket, parti ve örgütlerle işbirliği yapmak.

4. RFKP'nin örgütsel ve ideolojik olarak güçlendirilmesi

RFKP'nin kökleri RSDİP, RSDP(B), RKP(B), İKP(B), SBKP ve RSFSCKP'ne dayanmaktadır. RFKP, kendisinin emekçi partisi kimliğini güçlendiren, dönemimizin yakıcı sorunlarına cevap vermesine yardımcı olan Rus, Sovyet ve uluslararası komünist hareketin pratikte geçerliliği kanıtlanmış bütün deneyimlerinden yararlanır.

RFKP, yurttaşlarını, ülkenin ulusal ve devlet çıkarlarını korumak ve sosyalizm için mücadele etmek üzere, yurtsever güçlerden oluşan etkili bir birlik oluşturmaya çağırır. RFKP işçilerin, köylülerin, halk aydınlarının, bütün emekçilerin birliğinin, ülkenin bağımsızlığını koruması ve uluslararası çatışmaları ve iç savaş ocaklarını kurutması için elinden gelen her şeyi yapar.

ocaklarını kurutması için elinden gelen her şeyi yapar.

RFKP, işçi sınıfının, gerçek çıkarlarını ve yurdun kurtarılmasında, ülkenin yeniden sosyalist yola döndürülmesinde belirleyici rolünü kavraması için mümkün olan her türlü yöntemi kullanır. Bu amaçlarına ulaşmanın vazgeçilmez koşulu, bütün emekçilerin Rusya'nın özgürlük, birlik ve bütünlüğünün yeniden kurulması için ulusal hareketin içine çekilmesidir.

Rusya Federasyonu Komünist Partisi bağımsız bir politik örgüttür. Diğer komünist partilerinin de bağımsız olduğunu kabul eder. RFKP, diğer komünist partilerle olan ilişkilerini ortak sınıf çıkarları, ortak politik ve toplumsal hedefler, dostluk, karşılıklı yardım ve kollektivist ahlak temelleri üzerine kurar. RFKP, Rusya komünist hareketinin kendi kendine yabancılaşmasına karşı, Rus ve Sovyet komünistlerinin, kuşaklar boyunca yaratmış oldukları ortak ideolojik, politik ve ahlaksal temelde birliği için mücadele eder.

RFKP, Komünist Partileri Birliği'nin tam yetkili üyesidir. Bu birliğin güçlendirilmesini, Sovyet birleşik devletinin ve birleşik bir komünist partisinin yeniden kurulmasının en önemli koşulu olarak görür.

RFKP, toplumsal süreçler üzerindeki politik etkisini artırmak için şunları gerekli görmektedir:

- RFKP'nin, halk için yaşamsal öneme sahip bütün toplumsal etkinlik ve örgütlenmelerde temsil edilmesinin sağlanması;
- Federal ve yerel düzeyde temsil organları ve yerel özyönetimler için yapılan bütün seçimlere katılmak;
- Değişik etkinlik biçimlerinin birliği, çalışan insanların çıkarlarının korunması için parlamentoda parti grubunun olanaklarının sonuna kadar kullanılması;
- Emek kollektiflerinde, sendikalarda, işçi, köylü ve yurtsever hareket, yaratıcı, kadın, gençlik, muharip ve hayırseverler örgütleri içinde yapılan politik çalışma biçimlerinin iyileştirilmesi;

- Ekonomik, politik ve ideolojik alanlarda sendika birliklerinde işçilerin, köylülerin ve aydınların sınıf bilinçlerinin oluşturulması, emekçilerin hakları için mücadele konusunda harekete geçirilmeleri için ortak mücadele;
- Emek kolektiflerinin, ücretli işçilerin ve işsizlerin haklı taleplerini desteklemek amacıyla politik eylemlerinin örgütlenmesi;
- Rusya Federasyonu'nda insanın yurttaşlık haklarının ve özgürlüklerinin korunması, SSCB toprakları üzerinde kurulan devletlerin yurttaşlarının haklarının ve onurunun korunması;
- Anayurdun tarihinin ve kültürünün, insanın ve yurttaşların, yurtseverlerin ve enternasyonalistlerin onurunun bilsimsel ve ahlaki yönden korunması.

Partinin iç ilişkilerinde aşağıdaki görevler birincildir:

- Partinin, özellikle temel örgütlerinin güçlendirilmesi, yerleşim birimlerine, mesleklerle göre ve (yasalar çerçevesinde ve kollektiflerin onayı ile) emek kollektiflerinde örgütlenmesi;
- Parti disiplininin ideolojik ve ahlaki birlik, dostluk, eşitlik ve demokratik merkezîyetçilik temelinde güçlendirilmesi;
- Parti içi yaşamın demokratikleştirilmesi, yönetici kadroların düzenli olarak değiştirilerek lidere tapınma tehlikesinin imkansız kılındığı emekçi kitlelerin partisinin şekillendirilmesi için hedefli bir çalışma yürütmek;
- Politik olarak yozlaşmış unsurların ve kariyeristlerin, parti üyeliğini kendi egoist çıkarları için, parti otoritesine zarar verme ve kara sürmeye yönelik kullanmalarını engelleyen şartların oluşturulması;
- Partinin gençleştirilmesi, yeni yetişenlerin parti saflarında yer edinmelerinin teşvik edilmesi; eski SBKP muhriplerinin maddi ve manevi yönden desteklenmesi;

- Komünistlerin, politik açıdan sistemli bir şekilde eğitilmesi; sosyalist bilincin emekçi kitlelerin içine taşınması; Rus realitesinin ve uluslararası realitenin bilimsel süzgeçten geçirilmesi;
- Toplum konusunda temel ve uygulamalı bilimlerin geliştirilmesi.

RFKP'nin bayrağı kıızıdır!

RFKP'nin marşı enternasyonaldir!

RFKP'nin sembolü şehir, köy, bilim ve kültür emekçilerinin sembolü olan çekiç, orak ve kitaptır!

RFKP'nin şiarı Rusya, emek, halk iktidarı ve sosyalizmdir!

Almanca'dan çeviren Doğan Göçmen

